

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری

گروه پژوهشی توسعه اموربخشی و محیط زیست

مجموعه گزارش ۲۶

شناسه گزارش

عنوان	بخش آموزش و پرورش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
کد شناسه	۹۷-۱۰-۱۰۵۶
گروه پژوهشی	توسعه اموربخشی و محیط زیست
پدیدآورنده	طاهره عدل بند
همکاران	مهدی دستا- مجید سلیمانی- مهسا فتاح- شیرین جعفری - علیرضا کیا
مشاوران علمی	محمدجواد محسنی نیا - مجتبی خالصی
ناظر علمی	سعید طاهری
ناشر	مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری
تاریخ انتشار	بهمن ۱۳۹۷
مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی سازمان برنامه‌بودجه کشور و مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری نیست	
حقوق معنوی اثر متعلق به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری سازمان برنامه‌بودجه کشور تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر مأخذ بلامانع خواهد بود.	
آدرس: تهران - میدان بهارستان - خیابان صفی علی شاه کد پستی : ۱۱۴۹۹۴۳۱۴۱	
https://www.dfrc.ir/ Email : info@dfrc.ir	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
(۱) مقدمه	۷
(۲) وضعیت بخش در اسناد قانونی	۸
(۱-۲) سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴	۸
(۲-۲) سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه ششم توسعه	۹
(۳-۲) احکام و مواد قانونی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه	۹
(۳) جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم، احکام دائمی، برنامه دولت دوازدهم و بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸	۱۱
(۱-۳) اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم توسعه	۱۱
(۲-۳) موضوعات خاص بخش در برنامه ششم توسعه	۱۴
(۳-۳) سیاست‌های ابلاغی رئیس‌جمهور در دولت دوازدهم	۱۴
(۵-۳) بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸	۱۵
(۴) چالش‌های اساسی، تنگناها و مشکلات بخش	۱۶
(۵) راهکارهای خروج از تنگناها و مشکلات بخش	۱۷
(۱-۵) اقدامات در راستای افزایش دسترسی و توسعه عدالت آموزشی	۱۷
• تسری فعالیت‌های ارتقای شاخص‌های آموزشی و پرورشی به کلیه استان‌های محروم	۱۷
• تقویت و توسعه آموزش پیش از دبستان به‌ویژه در مناطق محروم، روستایی و دوزبانه	۱۷
• توجه به ارتقای توانمندی‌های اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان با توجه به آسیب‌های اجتماعی موجود	۱۷
• استمرار سیاست اجرایی و خرید خدمات آموزشی از بخش غیردولتی و تقویت اعتبار بسته‌های حمایتی برای توسعه آموزش در مناطق محروم	۱۷
• تقویت اعتبارات مربوط به آموزش ابتدایی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها	۱۷
• استمرار برنامه‌های حمایتی از قبیل تأمین کتب درسی رایگان، تأمین هزینه ایاب و ذهاب، ارتقای خدمات خوابگاهی مدارس شبانه‌روزی به‌ویژه در مناطق محروم	۱۷
• تقویت اعتبار مربوط به خدمات بهداشتی - درمانی به دانش‌آموزان استثنایی	۱۷
• حمایت از بهبود شاخص‌های جسمانی و تغذیه‌ای دانش‌آموزان استثنایی ۵ استان محروم کشور	۱۷
(۲-۵) اقدامات مرتبط با ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی	۱۷

- ۶) تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ ۱۹
- ۷) تحلیل مهم‌ترین متغیرها و شاخص‌های عملکردی بخش ۲۳
- ۸) تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش ۲۵
- ۸-۱) اعتبارات هزینه‌ای بخش برحسب دستگاه اجرایی ۲۵
- ۸-۲) اعتبارات هزینه‌ای بخش برحسب برنامه ۲۷
- ۸-۳) اعتبارات ردیف‌های متفرقه بخش ۲۸
- ۹) تحلیل شاخص‌های مالی بخش ۳۱
- ۹-۱) سهم اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی از بودجه هزینه‌ای دولت ۳۱
- ۹-۲) سهم اعتبارات هزینه‌ای بخش از فصول امور ده‌گانه ۳۳
- ۱۰) تحلیل اعتبارات تملک دارایی مالی بخش ۳۴
- ۱۱) تحلیل وضعیت درآمدی دستگاه‌های اجرایی بخش ۳۴
- ۱۲) تحلیل وضعیت بخش در مقایسه با کشورهای منتخب و شاخص‌های بین‌المللی ۴۰
- ۱۳) نقش بخش خصوصی در فعالیت‌های بخش و واگذاری تولید و خدمات بخش به بخش غیر دولتی ۴۲
- ۱۳-۱) مدارس غیر دولتی ۴۲
- ۱۳-۲) خرید خدمات آموزشی ۴۵
- ۱۴) اولویت‌های اقدامات و عملیات در بخش ۴۶

(۱) مقدمه

امروزه نهادهای آموزشی، ابزارهای مهم تحقق اهداف و مقاصد اجتماعی و اقتصادی در تمامی کشورها به شمار رفته و در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها، نقش و اهمیت نیروی انسانی بیش از سرمایه و منابع مادی مورد تأکید است چراکه اساساً سرمایه‌گذاری در امر آموزش منجر به افزایش بهره‌وری نیروی انسانی می‌شود.

نظام آموزش و پرورش مبتنی بر دو حوزه آموزش و پرورش عمومی و آموزش فنی و حرفه‌ای است که به چهار دوره (سه‌ساله) شامل دوره‌های اول و دوم آموزش ابتدایی (دو دوره سه‌ساله) و دوره‌های آموزش متوسطه اول و دوم (دو دوره سه‌ساله) تقسیم‌بندی شده است. بر همین مبنا، حوزه آموزش فنی و حرفه‌ای دربرگیرنده دوره‌های تحصیلی متوسطه دوم فنی و حرفه‌ای و کار و دانش است که صرفاً به فعالیت‌های رسمی در این حوزه می‌پردازد. دوره آموزش ابتدایی با هدف افزایش دسترسی جمعیت لازم‌التعلیم و توسعه آموزش عمومی، جزو آموزش‌های اجباری است. آموزش کودکان استثنایی و استعدادهای درخشان علاوه بر کودکان عادی، در تعهد وزارت آموزش و پرورش است. همچنین فعالیت نهضت سوادآموزی در زمره فعالیت‌های آموزشی غیررسمی بوده و در حوزه آموزش و پرورش عمومی قرار دارد.

وزارت آموزش و پرورش به‌عنوان متولی آموزش عمومی در نظام آموزش رسمی کشور و در انجام وظایف قانونی و مأموریت‌های تعریف‌شده برای اجرای سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش، هم‌اکنون وظیفه آموزش حدود ۱۳,۲۷۲ هزار نفر دانش‌آموز را در بیش از ۹۲ هزار آموزشگاه با ۴۸۲ هزار کلاس درس در سراسر کشور بر عهده دارد. تعداد ۶,۴۵۸ هزار نفر (۴۸/۷ درصد) دانش‌آموز دختر و ۶,۸۱۴ هزار نفر (۵۱/۵ درصد) دانش‌آموز پسر هستند. همچنین حدود ۱۰,۱۱۵ هزار نفر (۷۶/۲ درصد) از آنان شهری و ۳,۱۵۷ هزار نفر (۲۳/۸ درصد) روستایی می‌باشند. از این تعداد دانش‌آموز، بالغ بر ۱۱,۶۵۲ هزار نفر دانش‌آموز دولتی است که ۶,۸۰۵ هزار نفر (۵۸/۴ درصد) آنان در دوره ابتدایی، حدود ۲,۸۹۲ هزار نفر (۲۵ درصد) آنان در دوره متوسطه اول و تعداد ۱,۹۵۶ هزار نفر (۱۶/۶ درصد) در دوره متوسطه دوم مشغول به تحصیل می‌باشند. تعداد ۱,۶۱۹ هزار نفر (۱۲/۲ درصد) از کل دانش‌آموزان را دانش‌آموزان غیردولتی تشکیل می‌دهند که در حدود ۱۶ هزار مدرسه با ۹۶ هزار کلاس درس مشغول به تحصیل می‌باشند.^۱

وزارت آموزش و پرورش به موازات فعالیت آموزشی و تلاش در جهت پوشش هرچه بیشتر افراد لازم‌التعلیم با روش‌های گوناگون از قبیل اجرای طرح روستا مرکزی و تأمین هزینه ایاب و ذهاب دانش‌آموزان، تأسیس مدارس شبانه‌روزی و عشایری و تأمین بخشی از لوازم‌التحریر و تغذیه دانش‌آموزان مناطق محروم؛ رسالت تربیت و پرورش و سلامت دانش‌آموزان را نیز با اجرای فعالیت‌های فوق‌برنامه علمی، فرهنگی، هنری و دینی، ورزش و سلامت و بهداشت دانش‌آموزان عهده‌دار است. همچنین حمایت از مدارس غیردولتی در قالب ارائه تسهیلات برای تأسیس، راه‌اندازی و تجهیز این‌گونه مدارس، بخشی دیگر از فعالیت‌های وزارت آموزش و

^۱ مأخذ: سالنامه آماری آموزش و پرورش، سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

پرورش است. بر این اساس، عمده برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزشی و پرورشی وزارت آموزش و پرورش در ۹ حوزه ذیل قابل طبقه‌بندی است:

- ✓ حوزه آموزش
- ✓ حوزه امور تربیتی و پرورشی و توانمندسازی
- ✓ حوزه سلامت و تربیت‌بدنی
- ✓ حوزه فعالیت‌های ستادی و اداری
- ✓ حوزه تألیف، نشر و چاپ کتب درسی
- ✓ حوزه حمایت از دانش‌آموزان (تغذیه رایگان، ایاب و ذهاب، یارانه غذا و ...)
- ✓ حوزه آموزش‌های خاص (آموزش استثنائی و استعدادهای درخشان)
- ✓ حوزه پژوهش

۲) وضعیت بخش در اسناد قانونی

اسناد قانونی و فرادستی در بخش آموزش و پرورش عمومی عبارت‌اند از:

۱. سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴
 ۲. سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه ششم توسعه
 ۳. احکام و مواد قانونی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه
 ۴. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (موضوع ماده «۲» قانون برنامه ششم توسعه)
 ۵. سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور، ابلاغی مقام معظم رهبری
 ۶. اهداف، سیاست‌ها، برنامه‌های عملیاتی و پروژه‌های اولویت‌دار اقتصاد مقاومتی
- که به تفصیل به شرح ذیل می‌باشند:

۲-۱) سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴

در افق بیست‌ساله جمهوری اسلامی، ایران کشوری است توسعه‌یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل؛ که برخورداری از دانش پیشرفته و توانا در تولید علم و فناوری و متکی بر سرمایه انسانی، دارای انسان‌های آگاه و عامل به حقوق و تکالیف فردی و عمومی واجد وجدان اجتماعی، از ویژگی‌های این جامعه ایرانی است.

۲-۲) سیاست‌های کلی ابلاغی برنامه ششم توسعه

سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه دارای (۸۰) بند در (۸) سرفصل‌های امور اقتصادی، فناوری اطلاعات و ارتباطات، اجتماعی، دفاعی و امنیتی، سیاست خارجی، حقوقی و قضایی، فرهنگی، علم، فناوری و نوآوری است و بند (۷۵) از امور علم، فناوری و نوآوری مرتبط با آموزش و پرورش عمومی است که به شرح زیر است:

بند (۷۵): اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و تأکید بر دوران تحصیلی کودکی و نوجوانی

۲-۳) احکام و مواد قانونی برنامه پنج‌ساله ششم توسعه

• اهداف کلان بخش در برنامه ششم توسعه:

- ✓ تأمین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت
- ✓ ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت
- ✓ بازنگری و بازمهندسی ساختارها، رویه‌ها و روش‌ها
- ✓ ارتقای منزلت اجتماعی و جایگاه حرفه‌ای سرمایه انسانی آموزش و پرورش با تأکید بر نقش الگویی و جایگاه معلم

احکام و مواد قانونی مرتبط با بخش در قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه به شرح زیر است:

مواد قانونی مرتبط با بخش آموزش و پرورش در قانون برنامه ششم توسعه

ردیف	بند / جزء	ماده	موضوع
۱	ت	۲	موضوعات زیر مسائل محوری برنامه است. دولت موظف است طرح‌های (پروژه‌های) مرتبط با آن‌ها و همچنین مصوبات ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی صرفاً در حوزه‌های ذیل‌الذکر را در بودجه سالانه اعمال نماید: ت- موضوع خاص اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
۲	الف	۶۳	دولت مکلف است برای ایجاد تحول در نظام تعلیم و تربیت اقدامات زیر را انجام دهد:
۳	الف/۱	۶۳	اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش به نحوی که کلیه اقدامات وزارت آموزش و پرورش بر اساس این سند انجام شود و اقدامی مغایر با قانون و سند صورت نگیرد.
۴	الف/۲	۶۳	تهیه نظام رتبه‌بندی معلمان و استقرار نظام پرداخت‌ها بر اساس تخصص با شایستگی‌ها و عملکرد رقابتی مبتنی بر نظام رتبه‌بندی معلمان و مهندسی نیروی انسانی بر اساس سند تحول و نقشه جامع علمی کشور با تصویب مجلس شورای اسلامی در قالب بودجه سنواتی
۵	الف/۳	۶۳	ارتقای جایگاه آموزش و پرورش به‌مثابه مهم‌ترین نهاد تربیت نیروی انسانی و مولد سرمایه اجتماعی و انسانی عهده‌دار اجرای سیاست‌های مصوب و هدایت و نظارت بر آن به‌عنوان امر حاکمیتی با توسعه همکاری دستگاه‌های اجرایی
۶	الف/۴	۶۳	توسعه و تسهیل سفرهای فرهنگی دانش‌آموزی به‌ویژه اردوهای زیارتی و راهیان نور
۷	ب	۶۳	سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان موظفانند به‌منظور ارتقای کیفیت نظام تعلیم و تربیت با جذب معلم از طریق دانشگاه‌های فرهنگیان و شهید رجایی، در طول اجرای قانون برنامه، ردیف‌های استخدامی و تأمین اعتبار موردنیاز آموزش و پرورش را با رعایت قوانین و ضوابط مربوطه و ظرفیت جذب دانشجو در دانشگاه‌های یادشده برای جذب دانشجو معلم‌ها در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار دهند.
۸	پ	۶۳	وزارت آموزش و پرورش مکلف است نسبت به اختصاص نیروی انسانی، تجهیزات و امکانات موردنیاز، اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان- سازمان بسیج دانش‌آموزی- سازمان دانش‌آموزی بر اساس مقرراتی که با پیشنهاد وزارت به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد اقدام نماید.
۹	ت	۶۳	دولت مکلف به تنظیم و اجرای سیاست‌های حمایتی از خیرین مدرسه‌ساز است و باید معادل کمک‌های تحقق‌یافته آنان را جهت تکمیل طرح‌های (پروژه‌های) نیمه‌تمام خیرین در بودجه سنواتی منظور نماید.
۱۰	ت / تبصره	۶۳	آیین‌نامه اجرایی این بند حداکثر ظرف دو ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.
۱۱	ث	۶۳	دولت مکلف است به‌منظور افزایش ایمنی و مقاوم‌سازی مدارس و فضاهای پرورشی و ورزشی وزارت آموزش و پرورش معادل ریالی مبلغ سه میلیارد (۳,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) دلار در طول اجرای قانون برنامه از محل حساب ذخیره ارزی پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی با اولویت طرح‌های (پروژه‌های) نیمه‌تمام آموزشی، پرورشی و تربیت‌بدنی آموزش و پرورش اختصاص دهد.
۱۲	ج	۶۳	هزینه کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی در احداث، توسعه، تکمیل و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی، خوابگاه‌های شبانه‌روزی، کتابخانه‌ها، سالن‌های ورزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش که در چهارچوب مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان انجام می‌شود با تأیید سازمان توسعه، نوسازی و تجهیز مدارس کشور به‌عنوان هزینه قابل‌قبول مالیاتی محسوب می‌شود

ردیف	بند / جزء	ماده	موضوع
۱۳	ج / تبصره	۶۳	آیین‌نامه اجرائی این بند ظرف سه ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی و آموزش و پرورش تهیه می‌شود و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.
۱۴	ج	۶۳	کلیه درآمدها، کمک‌ها و هدایای مردمی نقدی به سازمان دانش‌آموزی پس از واریز به خزانه به‌عنوان درآمد اختصاصی وزارت آموزش و پرورش محسوب می‌گردد. وزارت آموزش و پرورش موظف است مبالغ واریزی در قالب بودجه سنواتی را فقط برای فعالیت‌های فرهنگی و پرورشی توسط سازمان دانش‌آموزی در مدارس هزینه نماید.
۱۵	ح	۶۳	دولت موظف است در طول سال‌های برنامه اعتبار و منابع لازم را در جهت ترویج ارزش‌های ایرانی اسلامی و توسعه فرهنگ مطالعه و پژوهش در مناطق محروم روستایی و مناطق عشایری و مرزی در اختیار کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان قرار دهد.
۱۶	ذ	۶۴	به‌منظور تحقق اقتصاد دانش‌بنیان، افزایش بهره‌وری، تنظیم رابطه متقابل تحصیل و اشتغال، گسترش همکاری و تعاملات فعال بین‌المللی و افزایش نقش مردم در مدیریت علمی و فناوری کشور؛ د- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مکلف است نسبت به ساماندهی مربیان حق‌التدریس آموزشکده‌های فنی و حرفه‌ای زیرمجموعه وزارت آموزش و پرورش که به وزارت مذکور انتقال یافته‌اند، تا سال دوم اجرای قانون برنامه اقدام نماید.
۱۷	-	۸۵	کارکنان وزارت آموزش و پرورش که عضویت صندوق ذخیره فرهنگیان را پذیرفته‌اند و یا خواهند پذیرفت باید ماهانه درصدی از حقوق و مزایای خود را تا پنج درصد (۰/۵) به حساب صندوق واریز کنند. دولت نیز موظف است همه‌ساله معادل سهم واریزی اعضا به صندوق ذخیره فرهنگیان را به‌طور کامل در ردیف اعتباری خاص در بودجه سنواتی منظور و پرداخت نماید.
۱۸	ب	۸۶	وزارت آموزش و پرورش مکلف است به منظور ترویج فرهنگ ایثار و شهادت نسبت به معرفی الگوها و قهرمانان ملی ایثار و شهادت در متون درسی کلیه پایه‌های تحصیلی و فعالیت‌های پژوهشی و برگزاری مسابقات علمی اقدام نموده و در جهت تعمیق ایمان و ترویج باورها در صیانت از فرهنگ دینی و انقلابی نسبت به اجرای یادواره‌های شهدای دانش‌آموز و فرهنگی و برگزاری اردوهای راهیان نور ویژه دانش‌آموزان و فرهنگیان با سازمان بسیج همکاری لازم را به عمل آورد.

۳) جهت‌گیری‌ها، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم، احکام دائمی،

برنامه دولت دوازدهم و بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸

۳-۱) اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های تعیین شده در برنامه ششم توسعه

اهداف کلان بخش و راهبردها و سیاست‌های دست‌یابی به آن‌ها که در سند تفصیلی برنامه ششم آمده است، به شرح زیر است:

اهداف کلی، راهبردها و سیاست‌های بخش آموزش و پرورش عمومی در برنامه ششم توسعه

سیاست‌ها	راهبردها	اهداف کلی
تهیه بسته‌های برنامه‌ای خاص برای مناطق و استان‌های ویژه و دارای محرومیت آموزشی	کاهش نابرابری در استان‌های کشور با اولویت استان‌های نا برخوردار (بر اساس شاخص‌های آموزشی)	تأمین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت
گسترش بهره‌برداری از ظرفیت آموزش‌های غیرحضور و مجازی در برنامه‌های آموزشی و تربیتی		
اولویت‌بخشی به آموزش ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع و تقویت نگاه تخصصی و زیربنایی به این دوره تحصیلی به ویژه در مناطق محروم		
توسعه متوازن و عادلانه، مقاوم‌سازی و نوسازی فضاهای آموزشی، پژوهشی، پرورشی، ورزشی و بهداشتی متناسب با ویژگی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان و اقتضات فرهنگ اسلامی - ایرانی، برنامه‌های درسی و تربیتی و شرایط اقلیمی و فرهنگی		
متناسب‌سازی حجم و محتوای منابع درسی و ساعات و روزهای آموزشی با توانمندی‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان	ارتقای کیفیت عوامل آموزشی، بهبود فرایندها، محتوی و خروجی‌ها	ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت
ایجاد نظام رتبه‌بندی مدارس و مؤسسات آموزشی و پرورشی به منظور شفاف‌سازی عملکرد و ارتقای کیفیت و تقویت انگیزه‌های رقابتی منطقی و علمی		
تقویت ایمان، بصیرت دینی و باور به ارزش‌های انقلاب اسلامی و توانمندسازی مربیان و دانش‌آموزان برای وفاداری و حمایت آگاهانه از این ارزش‌ها		
تنوع‌بخشی به محیط‌های یادگیری در فرایند تعلیم و تربیت دانش‌آموزان		
- کیفیت‌بخشی فرایندهای یاددهی یادگیری با تکیه بر استفاده هوشمندانه از فناوری‌های مهم - ارتقای نظام بودجه‌ریزی به منظور ارتقای بهره‌وری و مدیریت هزینه		

سیاست‌ها	راهبردها	اهداف کلی
توسعه فرهنگ اقامه نماز و اهتمام به برپایی نماز جماعت در مدرسه و تقویت انس با قرآن با دانش‌آموزان		
تنظیم و اجرای برنامه جامع کارآفرینی و مهارت‌آموزی برای تمام دوره‌های تحصیلی به‌ویژه در دوره دوم متوسطه		
ایجاد شبکه‌های پژوهشی دانش‌آموزی درون ساختار نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی با استفاده از فناوری‌های نوین		
طراحی و اجرای نظام ارزش‌یابی نتیجه محور بر اساس استانداردهای ملی برای گذر از دوره‌های تحصیلی		
حاکمیت برنامه محوری به‌جای کتاب محوری و تولید بسته آموزشی در برنامه درسی با رعایت اصل معلم محوری		
مشارکت فعال در تعاملات بین‌المللی و ارتقای جایگاه ایران در ارزیابی کیفیت جهانی		
تأکید بر معلم مداری و معلم پژوهی در رابطه با معلم و دانش‌آموز در عرصه تعلیم و تربیت		
برنامه محوری در ساماندهی و به‌کارگیری اثربخش منابع انسانی و توزیع عادلانه آن در مدارس سراسر کشور		
اصلاح ساختار اجرایی و کاهش تعداد واحدهای اداری به‌منظور مدیریت کارآمد و اثربخش	ساماندهی نیروی انسانی و بازنگری در ساختارهای اداری و مدیریتی	بازنگری و بازمهندسی ساختارها، رویه‌ها و روش‌ها
افزایش نقش شوراهای آموزش و پرورش استان‌ها و مناطق در برنامه‌ریزی، تأمین منابع و امکانات متناسب‌سازی اختیارات مدارس با قوانین و مقررات موضوعه		
طراحی نظام جامع تربیت معلم از طریق دانشگاه فرهنگیان با تمرکز بر تربیت آموزگار دوره ابتدایی و متوسطه اول و تربیت دبیران سایر مقاطع	- ارتقای نظام تربیت معلم	ارتقاء منزلت اجتماعی و جایگاه حرفه‌ای سرمایه انسانی آموزش و

سیاست‌ها	راهبردها	اهداف کلی
آموزشی با همکاری سایر دانشگاه‌های کشور از بین فارغ‌التحصیلان آنان	- ارتقای جایگاه معلمان در جامعه و بازنگری در سیاست‌های سرمایه انسانی	پرورش با تأکید بر نقش الگویی و جایگاه معلم
استقرار نظام شایستگی‌های حرفه‌ای و اعتقادی مدیران و معلمان و فراهم آوردن سازوکارهای اجرایی برای مشارکت فعال و مؤثر در تعلیم و تربیت		
- ایجاد سازوکارهای لازم برای تقویت جایگاه و منزلت فرهنگی و اجتماعی معلمان، بازمهندسی سیاست‌ها و اصول حاکم بر شیوه‌های جذب، تربیت و نگهداشت معلمان با تأکید بر انطباق سطح شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان در سطح ملی و جهانی، بهره‌مندی مناسب از بازنشستگان آموزش و پرورش با تجارب مفید آنان و استفاده بهینه از دانش و تجربه نخبگان و پیشکسوتان آموزش و پرورش		

۳-۲) موضوعات خاص بخش در برنامه ششم توسعه

در بند(ت) ماده (۲) قانون برنامه ششم توسعه در تبیین موضوعات خاص، به اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اشاره شده است. از این رو اجرای دقیق سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از طریق تدوین و تصویب شش زیر نظام این سند و اجرای برنامه‌های مرتبط با آن‌ها در زمینه‌های برنامه درسی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، راهبری و مدیریت، تأمین و تخصیص منابع مالی، تأمین فضا و تجهیزات و فناوری و پژوهش و ارزشیابی؛ اصلی‌ترین مأموریت این بخش است.

۳-۳) سیاست‌های ابلاغی رئیس‌جمهور در دولت دوازدهم

ریاست محترم جمهور در دولت دوازدهم با توجه به برنامه‌های ارائه شده به مردم در دوران انتخابات ریاست جمهوری، پس از ابلاغ حکم وزارت به وزیر محترم وزارت آموزش و پرورش، جهت‌گیری‌ها و اولویت‌هایی را تحت عنوان اولویت‌های ابلاغی به تفکیک دو حوزه عمومی و اختصاصی برای وزارت مذکور تعیین نموده است و این سازمان را مکلف نموده است گزارش عملکرد فعالیت‌های مرتبط با اولویت‌های ابلاغی را هر شش ماه یکبار به ریاست محترم جمهور ارائه نماید.

ماهیت اولویت‌های عمومی در هشت بند عمدتاً مبتنی بر اصلاح ساختار و رویه‌ها و تأکید بر اصل شایسته‌سالاری در واگذاری مسئولیت‌ها؛ و اولویت‌های تخصصی نیز بر مهارت‌آموزی و توانمندسازی، ارتقای توانمندی‌های اجتماعی و فرهنگی، تقویت مبانی ارزش‌های دینی و اخلاقی و مراقبت از سلامت روحی و اخلاقی دانش‌آموزان و تقویت خرید خدمات آموزشی توسط دولت تأکید نموده است که تمامی این موضوعات در اسناد فرادستی به‌ویژه سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و زیرنظام‌های مرتبط با سند مذکور پیش‌بینی شده است.

۳-۵) بخشنامه بودجه سال ۱۳۹۸

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور به‌عنوان دومین بودجه از سال دوم قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه، قلمداد می‌شود که در تدوین آن، حفظ ثبات اقتصادی کشور، مهار تورم و صیانت از تولید و اشتغال، مقابله فعالانه با تحریم‌ها و تأمین معیشت مردم در چهارچوب الزامات اسناد فرادستی همچون سند چشم‌انداز، سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری، احکام دائمی برنامه‌های توسعه و برنامه ششم و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی سرلوحه کار قرار گرفته است.

لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ وزارت آموزش و پرورش و دستگاه‌های مستقل و تابعه آن (شامل ۶ دستگاه مستقل، ۳ دستگاه تابعه و ۱۰ ردیف)، با مدنظر قرار دادن محورهای ذیل تدوین شده است:

- سیاست‌های ابلاغی برنامه ششم توسعه، راهکارهای اجرایی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و اقدامات اساسی برنامه ششم مرتبط در تعریف فعالیت‌ها و پیش‌بینی اعتبار
- انجام اقدامات لازم برای هزینه‌یابی فعالیت‌های اجرایی

در راستای استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد به استناد بند (پ) ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه، در سال جاری بودجه تعداد (۸) دستگاه و ردیف هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی شامل وزارت آموزش و پرورش و سه ردیف سرانه دانش‌آموزی، پیش از دبستان و طرح جامع حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم در ذیل آن و تعداد سه دستگاه مستقل سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش و دانشگاه فرهنگیان بر اساس بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد مصوب شده و در بخش اول پیوست (۴) قانون بودجه درج گردیده است. در تداوم استقرار بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد، در مراحل تدوین بودجه سال ۱۳۹۸، مقرر گردید کلیه دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌ای این بخش به‌صورت قیمت تمام‌شده در پیوست لایحه بودجه درج گردد. از این‌رو، در ماه‌های اولیه سال جاری و نیز در فرآیند تدوین لایحه بودجه ضمن برگزاری جلسات توجیهی با دستگاه‌های اجرایی مرتبط با بخش و پیگیری‌های صورت گرفته، اقدامات مؤثری در راستای استقرار بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد، به عمل آمد. وزارت آموزش و پرورش و دستگاه‌های تابعه بر اساس دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های قبلی، ضمن استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد، بودجه خود را بر اساس ملاحظات زیر به سازمان ارائه کرده است:

- ارائه برنامه سالانه، برنامه‌های اجرایی و فعالیت‌های پیش‌بینی شده متناظر با برنامه ششم توسعه
- تهیه بودجه در چارچوب دستورالعمل بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد
- استانداردسازی و تدوین شاخص‌های اندازه‌گیری عملکرد به صورت هدفمند و نتیجه‌گرا

۴) چالش‌های اساسی، تنگناها و مشکلات بخش

با وجود دستاوردهای قابل توجه در حوزه کمی و سطح دسترسی جمعیت لازم‌التعلیم به آموزش، هنوز هم بخش آموزش و پرورش عمومی با مشکلاتی مواجه است که با تحلیل عملکرد متغیرها و شاخص‌های کلیدی این بخش، مهم‌ترین محدودیت‌ها و مشکلات نظام آموزشی کشور به شرح زیر است:

- دسترسی نابرابر به فرصت‌ها و منابع آموزشی (فیزیکی، انسانی و مالی) در اثر پراکندگی جغرافیایی
- باورها و شرایط خاص ناشی از خرده‌فرهنگ‌ها
- بالا بودن هزینه فرصت آموزش
- ناکافی بودن عوامل مدیریتی برای مدیریت منابع انسانی و عدم حاکمیت رویکرد برنامه‌ای در مدیریت منابع انسانی در اختیار
- ضعف نظام رفاهی و مشوق‌های لازم برای ایجاد انگیزه در کارکنان وزارت آموزش و پرورش
- اثربخش نبودن نظام ارتقای حرفه‌ای نیروی انسانی و به‌روزرسانی صلاحیت‌های تخصصی معلمان
- متناسب نبودن محتوای آموزشی با نیازهای جامعه
- متنوع نبودن محیط‌های یادگیری و سنتی بودن روش‌های یاددهی - یادگیری
- ناکارآمدی نظام ارزشیابی و امتحانات در سنجش پیشرفت و توانایی‌های آموزشی کسب‌شده
- کمبود فضاهای آموزشی ناشی از توسعه قابل توجه مناطق جدید شهری (شهرک‌ها و پروژه‌های مسکن مهر) و قابل توجه بودن تعداد سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه‌ای در کشور و کمبود فضاهای آموزشی در آن‌ها
- نبود تعادل و توازن منطقه‌ای در دسترسی به سرانه استاندارد فضاهای آموزشی و پرورشی
- بالا بودن سن مدارس و میزان استهلاک فضاهای موجود و الزام به نوسازی آن‌ها
- نامتناسب بودن فضاهای آموزشی موجود با ساختار جدید آموزشی خصوصاً در دوره ابتدایی و عدم انطباق آن‌ها با رویکرد ایجاد مجتمع‌های آموزشی

- پایین بودن سهم آموزش مهارت‌های اساسی زندگی و عدم انتقال مهارت‌های مورد نیاز برای حضور مؤثر دانش آموزان در جامعه
- وجود مدارس فاقد دسترسی به سامانه‌های سرمایه‌گذاری/گرمایشی استاندارد، آب آشامیدنی سالم و سرویس بهداشتی استاندارد فقدان تنوع در تأمین منابع مالی موردنیاز

۵) راهکارهای خروج از تنگناها و مشکلات بخش

برنامه‌های وزارت آموزش و پرورش در جهت نیل به اهداف کلان شامل تأمین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت، ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت، بازنگری و بازمهندسی ساختارها، رویه‌ها و روش‌ها، ارتقای منزلت اجتماعی و جایگاه حرفه‌ای سرمایه و به‌منظور بهبود و ارتقای شاخص‌های کمی و کیفی آموزش و پرورش، در قالب محورهای زیر است:

۵-۱) اقدامات در راستای افزایش دسترسی و توسعه عدالت آموزشی

- تسری فعالیت‌های ارتقای شاخص‌های آموزشی و پرورشی به کلیه استان‌های محروم
- تقویت و توسعه آموزش پیش از دبستان به‌ویژه در مناطق محروم، روستایی و دوزبانه
- توجه به ارتقای توانمندی‌های اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان با توجه به آسیب‌های اجتماعی موجود
- استمرار سیاست اجرایی و خرید خدمات آموزشی از بخش غیردولتی و تقویت اعتبار بسته‌های حمایتی برای توسعه آموزش در مناطق محروم
- تقویت اعتبارات مربوط به آموزش ابتدایی در سکونت‌گاه‌های غیررسمی و حاشیه شهرها
- استمرار برنامه‌های حمایتی از قبیل تأمین کتب درسی رایگان، تأمین هزینه ایاب و ذهاب، ارتقای خدمات خوابگاهی مدارس شبانه‌روزی به‌ویژه در مناطق محروم
- تقویت اعتبار مربوط به خدمات بهداشتی - درمانی به دانش‌آموزان استثنایی
- حمایت از بهبود شاخص‌های جسمانی و تغذیه‌ای دانش‌آموزان استثنایی ۵ استان محروم کشور

۵-۲) اقدامات مرتبط با ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی

- تدوین راهکارهای بهره‌وری در به‌کارگیری منابع (انسانی، مالی و فیزیکی) و اولویت‌بندی پرداخت‌ها بر اساس شایستگی حرفه‌ای عوامل اداری، آموزشی و پرورشی

- ترویج الگوی نظام تضمین کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پرورشی
- تقویت سرانه مدارس دولتی و اولویت‌بخشی به آموزش ابتدایی در تأمین و تخصیص منابع و امکانات
- توجه بیشتر به مهارت‌آموزی دانش‌آموزان و توانمندسازی آنان برای ورود به بازار کار در آینده
- توجه ویژه به توسعه فضاهای آموزشی به‌ویژه در مناطق محروم و روستایی
- بهبود و ارتقای فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش‌آموزان
- بهبود برنامه‌های آموزشی در پاسخ‌دهی به تنوع دانش‌آموزان اعم از تنوع زبانی، جنسیتی و مکانی و افزایش پرورش و تقویت توان خلاقیت، تفکر انتقادی و مهارت‌های نرم و کارآفرینی دانش‌آموزان
- حرکت به سمت جایگزین‌سازی تدریجی ارائه مستقیم خدمات آموزشی توسط دولت با خرید خدمت
- اصلاح ساختار اجرایی از طریق کاهش واحدهای اداری و منطقی کردن تعداد پست‌ها در حوزه اداری و ستادی

۶ تبصره‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

توضیحات	لایحه بودجه ۱۳۹۸		قانون بودجه ۱۳۹۷	
	متن تبصره	تبصره ابند/جزء	متن تبصره	تبصره ابند/جزء
اختصاص مبلغ ۱,۰۰۰ میلیارد ریال در ردیف‌های (۷)، (۱۲) و (۱۸) جدول	در اجرای قانون هدفمند کردن یارانه‌ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵ و با هدف تحقق عدالت، کاهش فقر مطلق و توسعه بهداشت و سلامت مردم و همچنین معطوف نمودن پرداخت یارانه به خانوارهای نیازمند و در اجرای ماده (۳۹ قانون برنامه ششم توسعه تمامی دریافتی‌ها) منابع (مندرج در جدول ذیل به حساب سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها نزد خزانه‌داری کل کشور واریز و پس از تخصیص سازمان برنامه و بودجه کشور، مطابق جدول ذیل هزینه می‌گردد.	۱۴/الف	در سال ۱۳۹۷ کلیه مدارس وزارت آموزش و پرورش از پرداخت هزینه مصرفی آب، برق و گاز در سقف یک‌هزار میلیارد (۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال و با رعایت الگوی مصرف معاف می‌باشند. سقف الگوی مصرف طی دستورالعملی توسط وزارتخانه‌های نیرو، نفت و آموزش و پرورش تدوین و اجرا می‌شود.	۶/ی
	حذف		از ابتدای سال ۱۳۹۷ به قیمت خرده‌فروشی هر نخ سیگار تولید داخل با نشان ایرانی هفتاد و پنج (۷۵) ریال، تولید مشترک صد و پنجاه (۱۵۰) ریال، تولید داخل با نشان بین‌المللی دویست و پنجاه (۲۵۰) ریال و وارداتی شش‌صد (۶۰۰) ریال به‌عنوان عوارض اضافه می‌گردد. وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است مبالغ مزبور را از تولیدکنندگان و واردکنندگان حسب مورد اخذ و به حساب درآمد عمومی موضوع ردیف ۱۶۰۱۹۰ این قانون واریز نماید. معادل درآمد حاصل از اجرای این بند پس از واریز به حساب درآمد عمومی نزد	۶/م

توضیحات	لایحه بودجه ۱۳۹۸		قانون بودجه ۱۳۹۷	
	متن تبصره	تبصره ابند/جزء	متن تبصره	تبصره ابند/جزء
			خزانه‌داری کل کشور، طی ردیف‌های شماره ۱۲۷۵۰۰، ۱۲۸۵۰۰ و ۱۲۹۰۰۰ در جهت کاهش مصرف دخانیات، پیشگیری و درمان بیماری‌های ناشی از آن، باز توانی و درمان عوارض حاصل از مصرف و توسعه ورزش، در اختیار وزارتخانه‌های ورزش و جوانان به میزان سی درصد (۳۰٪)، آموزش و پرورش به میزان بیست درصد (۲۰٪) و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) قرار می‌گیرد.	
اختصاصی شدن درآمدهای وزارت آموزش و پرورش به استناد درج جداول لایحه بودجه	حذف		از ابتدای سال ۱۳۹۷ کلیه درآمدهای وزارت آموزش و پرورش و ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها مندرج در ردیف ۱۲۷۵۰۰ جدول شماره (۵) و پیوست شماره (۲) این قانون پس از واریز به خزانه‌داری کل کشور، اختصاصی می‌شود.	ب/۹
جدید	به‌منظور توسعه عدالت آموزشی و افزایش کیفیت ارائه خدمات، با تأمین شرایط لازم جهت برخورداری همگان از خدمات آموزشی و پرورشی در چارچوب قوانین و مقررات، دولت مجاز به خرید خدمات آموزشی از مؤسسان مدارس غیردولتی و ایجاد مدارس از طریق ظرفیت این تبصره است. تحصیل در این مدارس رایگان بوده و مسئولیت انتخاب مشارکت‌کنندگان این طرح‌ها و نظارت بر کیفیت و ارزیابی خدمات ارائه‌شده بر عهده وزارت آموزش و پرورش است.	۴/۱۹		

توضیحات	لایحه بودجه ۱۳۹۸		قانون بودجه ۱۳۹۷	
	متن تبصره	تبصره ابند/جزء	متن تبصره	تبصره ابند/جزء
اختصاص مبلغ ۳۴,۰۰۰ میلیارد ریال آن به مطالبات پاداش پایان خدمت بازنشستگان سال ۱۳۹۷ وزارت آموزش و پرورش (منظور در ردیف متفرقه جدول «۹» لایحه بودجه)	دولت از طریق خزانه‌داری کل کشور مکلف است ماهانه معادل یک درصد (۱)٪ از یک دوازدهم هزینه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت سودده مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون را به استثنای هزینه استهلاك تا مبلغ پنجاه و دو هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۵۲۵۷۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال از حساب‌های آن‌ها برداشت و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور موضوع ردیف ۱۳۰۴۲۵ جدول شماره (۵) این قانون واریز نماید.	۱۶ / ۵	دولت از طریق خزانه‌داری کل کشور مکلف است ماهانه معادل یک درصد (۱)٪ از یک دوازدهم هزینه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت سودده مندرج در پیوست شماره (۳) این قانون را تا مبلغ پنجاه و دو هزار و پانصد و هفتاد میلیارد (۵۲۵۷۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰) ریال از حساب‌های آن‌ها برداشت و به حساب درآمد عمومی نزد خزانه‌داری کل کشور موضوع ردیف ۱۳۰۴۲۵ جدول شماره (۵) این قانون واریز نماید.	۱۶ / ز
	حذف		مدارس دولتی بر اساس مواد (۷)، (۲۵) و (۲۸) قانون برنامه ششم توسعه از شمول حکم این تبصره مستثنی می‌باشند.	۲۰ / ز
جدید	دولت مکلف است از ابتدای سال تحصیلی ۹۹ - ۱۳۹۸ ده (۱۰)٪ درصد از دانش‌آموزان تحت پوشش وزارت آموزش و پرورش را به صورت خرید خدمات از بخش غیردولتی واجد شرایط ذی‌صلاح و به صورت آموزش رایگان (علاوه بر تعداد دانش‌آموزان مشمول فعلی) اداره کند. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش و سازمان برنامه و بودجه کشور به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.	۲۱/ب/۱		

توضیحات	لایحه بودجه ۱۳۹۸		قانون بودجه ۱۳۹۷	
	متن تبصره	تبصره ابند/جزء	متن تبصره	تبصره ابند/جزء
جدید	وزارت آموزش و پرورش مکلف است با هماهنگی سازمان اداری و استخدامی کشور از سال ۱۳۹۸ تعداد ادارات آموزش و پرورش مناطق و نواحی مستقر در مراکز استان‌ها را حداکثر به شصت و دو (۶۲) واحد اداری کاهش دهد.	۲/ب/۲۱		
جدید	وزارت آموزش و پرورش مکلف است با برنامه‌ریزی مناسب، نیروی انسانی موردنیاز خود از جمله در پژوهش سراها، راهنمایان آموزشی، مربیان بهداشت، متصدیان آزمایشگاه‌ها و کارگاه‌ها را از طریق خرید خدمات تأمین کند و به‌نحوی که تا پایان سال ۱۳۹۸ حداقل سی (۳۰٪) درصد و تا پایان سال ۱۳۹۹ حداقل پنجاه (۵۰٪) درصد خدمات فوق از طریق خرید خدمات تأمین شود.	۳/ب/۲۱		
جدید	وزارت آموزش و پرورش مکلف است از ابتدای سال ۱۳۹۸ نسبت به تجمیع ادارات آموزش و پرورش شهرستان‌ها و مناطقی که تعداد دانش‌آموزان تحت پوشش آن‌ها کمتر از پنج هزار (۵۰۰۰) نفر است، اقدام نماید.	۴/ب/۲۱		

۷) تحلیل مهم ترین متغیرها و شاخص های عملکردی بخش

براساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، نظام آموزش و پرورش نهادی اجتماعی و سازمان یافته و عاملی برای انتقال، بسط و اعتلای فرهنگ از طریق آماده سازی دانش آموزان است، بنابراین بررسی عملکرد فعالیت های آموزشی و پرورشی از طریق پیگیری روند تغییرات شاخص های مرتبط با آنها از اهمیت خاصی برخوردار است. عملکرد مهم ترین متغیرها و شاخص های آموزش و پرورش عمومی در سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به شرح جدول زیر می باشد:

روند شاخص های آموزشی و پرورشی طی سال های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷

ردیف	عنوان شاخص	واحد	۱۳۹۵-۱۳۹۶	۱۳۹۶-۱۳۹۷
۱	نرخ پوشش نوآموزان	درصد	۶۷,۱	۷۰,۵
۲	نرخ پوشش تحصیلی واقعی دوره ابتدایی	درصد	۹۷,۸	۹۸,۱
۳	نرخ پوشش تحصیلی واقعی دوره متوسطه اول	درصد	۹۳,۲	۹۳,۵
۴	نرخ پوشش تحصیلی واقعی دوره متوسطه دوم	درصد	۸۱,۸	۸۳,۱
۵	نرخ گذر ظاهری از دوره ابتدایی به دوره متوسطه اول	درصد	۹۶	۹۸,۶
۶	نرخ گذر ظاهری از دوره متوسطه اول به دوره متوسطه دوم	درصد	۹۲,۵	۹۲,۴
۷	تراکم دانش آموز در کلاس دوره ابتدایی	نفر	۲۴	۲۵
۸	تراکم دانش آموز در کلاس دوره متوسطه اول	نفر	۲۵	۲۶
۹	تراکم دانش آموز در کلاس دوره متوسطه دوم	نفر	۲۰	۲۱

- تعداد نوآموزان دوره پیش دبستانی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، حدود ۸۹۰ هزار نفر بوده است که با نرخ رشد سالانه حدود ۵ درصد به ۹۳۵ هزار نفر در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ افزایش یافته است و موجب ارتقای نرخ پوشش نوآموزان از ۶۷,۱ درصد به ۷۰,۵ درصد شده است. با توجه به غیراجباری بودن آن دوره پیش از دبستان و از طرفی تأثیر مثبت آموزش مذکور در میزان فراگیری و تثبیت یادگیری در دانش آموزان به ویژه پایه اول دوره اول ابتدایی و در بلندمدت ارتقای کیفیت آموزشی و پرورشی؛ تقویت زمینه های اقبال بیشتر خانواده ها و نیز اقدامات حمایتی در زمینه پوشش بیشتر نوآموزان مناطق دوزبانه و محروم و روستایی، ضروری می باشد.

- نرخ پوشش تحصیلی واقعی دوره ابتدایی به میزان ۹۸/۱ درصد است که در مقایسه با سال ماقبل خود، به میزان ۰,۳ درصد افزایش یافته است و بدین معناست که هنوز هم حدود ۲ درصد از واجب‌التعلیمان گروه سنی مربوط، موفق به ثبت‌نام در این دوره تحصیلی نشده‌اند. این افراد در زمره افراد بازمانده از تحصیل و یا تارک تحصیل به شمار می‌آیند که افزایش میزان دسترسی کلیه افراد لازم‌التعلیم به آموزش، بایستی از جمله اولویت‌های اصلی سیاست‌گذاران آموزشی باشد.
- نرخ پوشش تحصیلی واقعی دوره اول متوسطه در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ برابر با ۹۳,۵ درصد بوده که به میزان ۰,۴ درصد نسبت به سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ افزایش دارد اما همچنان ۶,۵ درصد از کودکان رده سنی (۱۱-۱۴) سال، خارج از نظام آموزشی قرار دارند.
- در دوره دوم متوسطه، نرخ پوشش تحصیلی واقعی مقدار ۸۳,۱ درصد را نشان می‌دهد که با ۱,۳ درصد افزایش، دارای عملکردی نسبتاً مطلوب در مقایسه با ۸۱,۸ درصد سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ است. با این وجود ۱۶,۹ درصد از گروه سنی (۱۷-۱۵) سال در جریان آموزشی نمی‌باشند.
- نرخ گذر ظاهری از دوره ابتدایی به متوسطه اول در ادامه روند رو به افزایش خود (پس از کاهش سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ به سبب اجرای نظام آموزشی جدید)، در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به میزان ۹۶ درصد بوده که با ۲,۶ درصد افزایش، به ۹۸,۶ درصد در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ ارتقاء یافته است و بدان معناست که تنها ۱/۴ درصد از دانش‌آموزان دوره ابتدایی از ورود به دوره متوسطه اول به دلیل تکرار پایه و یا ترک تحصیل، بازمانده‌اند.
- نرخ گذر ظاهری از متوسطه اول به متوسطه دوم ۹۲,۴ درصد است که در مقایسه با پوشش ۹۲,۵ درصدی آن در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵، دارای کاهش جزئی است. البته به دلیل تأثیرات نظام آموزشی جدید و تداخلات آماری، اطمینان کاملی در خصوص کاهش نرخ مذکور وجود ندارد. با این حال، شاخص مذکور نشان می‌دهد که ۷,۶ درصد از دانش‌آموزان پس از پایان دوره متوسطه اول، موفق به ورود به دوره متوسطه دوم نشده‌اند.
- تراکم دانش‌آموز در کلاس دوره ابتدایی در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به میزان ۲۴ نفر است که افزایش جمعیت دانش‌آموزی از یک طرف و نیز اجرای نظام آموزشی جدید و اضافه شدن یک پایه به پایه‌های این دوره تحصیلی، موجب استفاده بیشتر از کلاس‌های موجود و افزایش تراکم دانش‌آموز در کلاس این دوره تحصیلی به ۲۵ نفر در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ شده است. در دوره‌های تحصیلی بالاتر نیز افزایش تراکم در کلاس طی دو سال تحصیلی مشهود بوده که وجود این شرایط، ضرورت توجه به توسعه فضاهای آموزشی به ویژه در دوره ابتدایی را بیان می‌نماید.

۸) تحلیل اعتبارات هزینه‌ای بخش

۸-۱) اعتبارات هزینه‌ای بخش برحسب دستگاه اجرایی

کل اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، به میزان ۴۶۰,۰۷۷ میلیارد ریال است که بین ۲۰ دستگاه و ردیف هزینه‌ای بخش توزیع شده است. همانگونه که در جدول ذیل مشاهده می‌شود این رقم نسبت به رقم مصوب سال ۱۳۹۷ به میزان ۲۶/۳ درصد رشد دارد. قابل ذکر است اعتبار مربوط به ردیف هزینه‌ای « برون سپاری و توسعه مشارکت در آموزش‌های کار و دانش » در ذیل وزارت آموزش و پرورش، با توجه به ماهیت فنی و مهارتی آن، در جمع اعتبارات بخش منظور نشده است.

بالاترین رشد اعتبار به میزان ۲۸/۲ درصد مربوط به ردیف هزینه‌ای « ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها » است که از رقم ۳۳۱,۵۳۴ میلیارد ریال سال جاری به ۴۲۴,۹۹۱ میلیارد ریال برای سال ۱۳۹۸، افزایش یافته است و البته با مبلغ ۲۰,۰۰۰ میلیارد ریال منظور شده در جدول (۲) لایحه بودجه برای اجرای رتبه‌بندی معلمان، رشد اعتبارات ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها به ۳۴/۲ درصد افزایش خواهد یافت. یادآور می‌شود بدون در نظر گرفتن اعتبار ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها، رشد بخش حدود ۷ درصد می‌باشد.

لازم به ذکر است اعتبارات وزارت آموزش و پرورش (حوزه ستاد) و تعداد (۷) ردیف تابعه با ماهیت حمایتی و کیفیت بخشی آن، به میزان ۲۱,۰۹۸ میلیارد ریال بوده که با ۵/۵ درصد رشد، به رقم ۲۲,۲۶۶ میلیارد ریال افزایش یافته است. بیشترین رشد اعتبار مربوط به ردیف هزینه‌ای « خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتر برخوردار » است که از ۳,۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار مصوب سال جاری با ۲۱ درصد رشد، به رقم ۳,۶۳۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ رسیده است.

اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌ها و ردیف‌های بخش آموزش و پرورش عمومی در سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه ۱۳۹۸ میلیون ریال

کد دستگاه اجرایی	عنوان دستگاه اجرایی	مصوب ۱۳۹۷	لایحه ۱۳۹۸ رشد؟
۱۲۷۵۰۰-۱	وزارت آموزش و پرورش	۲,۰۰۲,۴۰۰	۲,۱۶۲,۶۰۰
۱۲۷۵۰۰-۲	دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش	۵۷,۵۰۰	۶۲,۱۰۹
۱۲۷۵۰۰-۳	وزارت آموزش و پرورش - کمک به تأمین سرانه دانش آموزی	۳,۱۶۸,۴۹۰	۳,۴۹۳,۱۵۵
۱۲۷۵۰۰-۴	وزارت آموزش و پرورش - طرح جامع حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم	۵,۳۰۰,۰۰۰	۵,۳۰۰,۰۰۰
۱۲۷۵۰۰-۵	وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های تربیت بدنی و ارتقا سلامت دانش آموزان	۱,۷۸۱,۱۰۰	۱,۷۸۱,۱۰۰
۱۲۷۵۰۰-۶	وزارت آموزش و پرورش - توسعه کمی و کیفی آموزش پیش از دبستان	۷۳۷,۷۵۰	۷۳۷,۷۵۰
۱۲۷۵۰۰-۸	وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های پرورشی و امور تربیتی دانش آموزان	۲,۲۲۵,۵۰۰	۲,۲۲۵,۵۰۰
۱۲۷۵۰۰-۱۰	وزارت آموزش و پرورش - اداره مدارس خارج از کشور	۱,۸۰۰,۰۰۰	۲,۰۷۵,۵۶۷
۱۲۷۵۰۰-۱۱	وزارت آموزش و پرورش - خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتر برخوردار	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۶۳۰,۰۰۰
۱۲۷۵۰۰-۱۲	وزارت آموزش و پرورش - کیفیت بخشی به فعالیتهای آموزشی و پرورشی و توسعه عدالت آموزشی	۲,۸۸۲,۵۰۰	۲,۹۳۶,۰۰۰
۱۲۷۵۰۰-۱۳	وزارت آموزش و پرورش - ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها	۳۳۱,۵۳۴,۰۰۰	۴۲۴,۹۹۰,۸۹۸
۱۲۷۵۱۲-۱	سازمان مدارس غیر دولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۱۱۰,۷۶۰	۱۱۹,۶۲۰
۱۲۷۵۱۲-۲	سازمان مدارس غیر دولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی - کمک به صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰
۱۲۷۵۰۴-۱	سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی	۹۰۷,۸۰۰	۹۴۵,۹۸۸
۱۲۷۵۰۴-۲	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۹۱,۳۰۰	۱۰۰,۹۰۰
۱۲۷۶۰۰	سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۲۶۶,۰۰۰	۲۷۵,۴۶۸
۱۲۷۷۵۰	دانشگاه فرهنگیان	۳,۶۹۴,۹۰۰	۴,۱۹۳,۶۷۱
۱۲۷۸۰۰	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۹۶۴,۲۰۰	۱,۰۲۷,۰۵۲
۱۲۸۰۰۰	نهضت سواد آموزی	۳,۵۲۸,۲۰۰	۳,۷۲۰,۳۰۶
جمع		۳۶۴,۳۵۲,۴۰۰	۴۶۰,۰۷۷,۶۸۴

*بدون ردیف متفرقه و درآمد اختصاصی

اعتبارات امور آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه‌ای منظور شده در جدول شماره (۲۱) لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ میلیون ریال

عنوان	لایحه بودجه ۱۳۹۸
اجرای نظام رتبه‌بندی معلمان موضوع جزء (۲) بند الف ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
وزارت آموزش و پرورش - طرح جامع حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم	۳۷۹,۰۰۰
جمع	۲۰,۳۷۹,۰۰۰

۸-۲) اعتبارات هزینه‌ای بخش برحسب برنامه

اعتبار مصوب بخش در سال ۱۳۹۷ از محل ردیف اصلی بودجه عمومی بالغ بر ۳۶۴,۳۵۲ میلیارد ریال است که برحسب ماهیت موضوع بین (۳۵) برنامه اجرایی توزیع شده است. در بین برنامه‌های مذکور، برنامه آموزش ابتدایی با مبلغ ۹۹,۶۰۶ میلیارد ریال (۴۲ درصد)، برنامه دوره اول متوسطه با ۹۹,۶۰۶ میلیارد ریال (۲۷/۴ درصد) و برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری با ۵۷,۱۵۴ میلیارد ریال (۱۵/۷ درصد) بیشترین سهم از کل اعتبار را به خود اختصاص داده‌اند.

با افزایش اعتبارات بخش به مبلغ ۴۶۰,۰۷۸ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، برنامه آموزش دوره دوم متوسطه نظری با ۲۸/۱ درصد، آموزش دوره اول متوسطه با ۲۷/۹ درصد و آموزش ابتدایی با ۲۷/۴ درصد به ترتیب بیشترین رشد را دارا می‌باشند. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، مجدداً برنامه آموزش ابتدایی با ۱۹۴,۱۸۳ میلیارد ریال (۴۲/۲ درصد) بیشترین سهم از کل اعتبارات را به خود اختصاص داده است و برنامه‌های دوره اول متوسطه با ۱۲۷,۳۸۲ میلیارد ریال (۲۷/۷ درصد) و آموزش دوره دوم متوسطه نظری با ۷۳,۲۳۱ میلیارد ریال (۱۵/۹ درصد) در رده‌های بعدی قرار دارند.

اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی برحسب برنامه در سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ میلیون ریال

کد برنامه	عنوان برنامه	مصوب ۱۳۹۷	لایحه بودجه ۱۳۹۸ رشد
۱۰۰۲۰۱۰۰۰	اطلاع رسانی آماری	۲۹,۰۰۰	۳۱,۱۰۰
۱۸۰۱۰۰۱۰۰	آموزش ابتدایی	۱۵۲,۴۷۴,۲۷۸	۱۹۴,۱۸۲,۸۴۶
۱۸۰۱۰۰۴۰۰	آموزش دانش‌آموزان خارج از کشور	۱,۸۰۰,۰۰۰	۲,۰۷۵,۵۶۷
۱۸۰۱۰۰۵۰۰	آموزش دوره اول متوسطه	۹۹,۶۰۵,۷۸۰	۱۲۷,۳۸۲,۱۲۹
۱۸۰۱۰۰۶۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه نظری	۵۷,۱۵۴,۲۵۶	۷۳,۲۳۰,۵۳۸
۱۸۰۱۰۱۷۰۰۰	آموزش و پرورش دانش‌آموزان سرآمد	۳۹۵,۰۰۰	۴۱۵,۰۰۰
۱۸۰۱۰۰۸۰۰	پرورشی، امور تربیتی و توانمندسازی دانش‌آموزان	۱,۵۳۴,۵۰۰	۱,۵۳۴,۵۰۰
۱۸۰۲۰۰۱۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه فنی و حرفه‌ای	۱۱,۳۰۷,۶۶۲	۱۴,۳۱۲,۹۱۱
۱۸۰۲۰۰۲۰۰	آموزش دوره دوم متوسطه کار و دانش	۱۴,۸۲۴,۵۶۰	۱۸,۷۷۸,۶۰۶
۱۸۰۶۰۰۲۰۰	پژوهش‌های کاربردی	۵۱۷,۲۱۰	۵۳۶,۸۹۰
۱۹۰۳۰۱۷۰۰	حمایت از فرهنگیان	۳۰۰,۰۰۰	۳۳۰,۰۰۰

کد برنامه	عنوان برنامه	مصوب ۱۳۹۷	لایحه بودجه ۱۳۹۸ رشد
۱۸۰۱۰۰۷۰۰	تربیت بدنی دانش‌آموزان	۹۲۸.۱۰۰	۸۷۸.۱۰۰
۱۸۰۱۰۱۶۰۰۰	ارتقاء سلامت دانش‌آموزان	۵۴۰.۰۰۰	۵۹۰.۰۰۰
۱۸۰۱۰۱۱۰۰۰	راهبری سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۲۶۶.۰۰۰	۲۷۵.۴۶۸
۱۸۰۲۰۱۲۰۰۰	ارتقای حرفه‌ای معلمان	۱.۰۸۴.۵۲۰	۱.۱۶۱.۹۹۰
۱۸۰۲۰۱۶۰۰۰	تربیت معلم	۲.۷۲۵.۰۰۰	۳.۲۰۷.۰۴۰
۱۸۰۳۰۰۸۰۰۰	ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان	۳۶۱.۰۰۰	۲۵۰.۸۱۰
۱۸۰۳۰۰۹۰۰۰	خدمات فرهنگی دانشجویی	۷۱.۶۹۰	۸۶.۶۲۰
۱۸۰۴۰۰۳۰۰۰	پژوهش‌های پایه دانشگاهی	۸۵.۲۳۰	۱۰۳.۰۹۰
۱۸۰۵۰۳۰۰۰	پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۸۰.۰۰۰	۹۶.۶۶۱
۱۸۰۱۰۱۳۰۰۰	سوادآموزی	۵.۴۱۷.۳۷۳	۶.۰۰۹.۵۶۱
۱۸۰۱۰۰۳۰۰۰	آموزش پیش از دبستان	۷۳۷.۷۵۰	۷۳۷.۷۵۰
۱۸۰۱۰۰۲۰۰۰	آموزش استثنایی	۸.۷۱۲.۱۶۵	۱۰.۳۶۲.۸۲۸
۱۸۰۱۰۱۹۰۰۰	ارائه خدمات رفاهی به دانش‌آموزان	۱.۰۱۰۱.۲۵۳	۱.۱۶۰.۰۰۰
۱۸۰۲۰۱۱۰۰۰	آموزش دوره متوسطه حرفه‌ای دانش‌آموزان با نیازهای ویژه	۳۳.۰۴۵	۳۴.۳۰۰
۱۹۰۴۰۱۰۰۰۰	توانبخشی دانش‌آموزان	۵۵.۹۰۸	۵۷.۰۰۰
۱۸۰۱۰۲۰۰۰۰	بررسی طرح‌های ارتقای نظام آموزش و پرورش	۳۰.۵۶۰	۳۴.۶۷۹
۱۸۰۱۰۱۴۰۰۰	نظارت و ارزیابی مصوبات شورا	۱۲.۴۷۰	۱۲.۹۳۰
۱۸۰۶۰۰۱۰۰۰	آموزش‌های شغلی	۴۰۰	۴۰۰
۱۸۰۱۰۱۸۰۰۰	پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی دانش‌آموزان	۳۱۳.۰۰۰	۳۱۳.۰۰۰
۱۸۰۱۰۲۱۰۰۰	هدایت و ارتقاء فعالیت‌های سازمان دانش‌آموزی	۲۲۳.۰۰۰	۲۲۳.۰۰۰
۱۸۰۱۰۲۲۰۰۰	هدایت و پشتیبانی انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان	۴۶۸.۰۰۰	۴۶۸.۰۰۰
۱۸۰۱۰۰۹۰۰۰	تأمین کتب درسی، مواد آموزشی و کمک آموزشی	۷۵۶.۴۳۰	۷۸۸.۲۵۰
۱۸۰۱۰۱۰۰۰	راهبری مدارس غیردولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۴۰۷.۲۶۰	۴۱۶.۱۲۰
جمع		۳۶۴.۳۵۲.۴۰۰	۴۶۰.۰۷۷.۶۸۴

۸-۳) اعتبارات ردیف‌های متفرقه بخش

در راستای شفاف‌سازی فعالیت‌ها و اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۳۹۷ و در زمان تدوین لایحه بودجه برای سال ۱۳۹۸، با ساماندهی ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول (۹)، تعداد سه ردیف متفرقه هزینه‌ای

با حفظ ماهیت به جدول (۷) منتقل شده و در ذیل ردیف‌های هزینه‌ای اصلی قرار گرفته‌اند که عناوین آنها به شرح جدول ذیل می‌باشد:

اعتبارات ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول (۷-۲) لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور میلیون ریال

شماره طبقه‌بندی	عنوان	موضوع	مصوب ۱۳۹۷	لایحه بودجه ۱۳۹۸
۱۲۷۵۰۰	وزارت آموزش و پرورش	پاداش معوقه مناطق محروم فرهنگیان	۱۴,۶۰۰	۱۴,۶۰۰
۱۲۷۵۴۱	وزارت آموزش و پرورش - فعالیت‌های تربیت بدنی و ارتقاء سلامت دانش‌آموزان	اعتبارات موضوع ماده (۷۳) قانون برنامه ششم توسعه به نسبت ۴۵٪ سهم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، ۲۵٪ سهم وزارت ورزش و جوانان و ۲۰٪ سهم وزارت آموزش و پرورش	۱,۴۱۲,۵۰۰	۲,۰۶۰,۸۰۰
۱۲۷۵۸۹	وزارت آموزش و پرورش - کمک به صندوق ذخیره فرهنگیان	صندوق ذخیره فرهنگیان - جهت تأمین سهم دولت	۶۲۰,۰۰۰	۶۲۰,۰۰۰
جمع کل			۲,۰۷۵,۱۰۰	۲,۷۰۵,۴۰۰

به این ترتیب ردیف‌های متفرقه مرتبط با بخش در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ محدود به ردیف «اعتبارات موضوع ماده (۹۴) قانون برنامه ششم مبنی بر اختصاص ۲۷ صدم درصد از کل ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده» به منظور توسعه ورزش مدارس، ورزش همگانی و ... است که به استناد قانون در اختیار وزارتخانه‌های آموزش و پرورش به میزان ۱۵ درصد و ورزش و جوانان به میزان ۸۵ درصد قرار می‌گیرد و نیز ردیف مربوط به پاداش پایان خدمت بازنشستگان آموزش و پرورش است که اعتبار مذکور از محل درآمد موضوع بند (د) تبصره (۱۶) لایحه بودجه تأمین خواهد شد.

ردیف‌های متفرقه مندرج در جدول (۹) لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

جدول	عنوان ردیف	مصوب ۱۳۹۷	لایحه بودجه ۱۳۹۸

اعتبار (میلیون ریال)	بند-ردیف	اعتبار (میلیون ریال)	بند-ردیف	
۵۰۴۲۱،۵۶۰	۵۳۰۰۰۰۰-۲۸	۴،۰۰۶،۰۰۰	۵۳۰۰۰۰۰-۳۰	وزارت آموزش و پرورش - اعتبارات موضوع ۰،۲۷ درصد از ۹ درصد تعرفه مالیات بر ارزش افزوده سهم وزارت ورزش و جوانان ۰،۸۵٪ - سهم وزارت آموزش و پرورش ۰،۱۵٪*
۳۴،۰۰۰،۰۰۰	۵۳۰۰۰۰۰-۳۴	۳۴،۹۵۰،۰۰۰	۵۳۰۰۰۰۰-۴۳	پاداش پایان خدمت بازنشستگان با اولویت وزارت آموزش و پرورش**

*اعتبار وزارت آموزش و پرورش به نسبت سهم تعیین شده است.

**عنوان ردیف در قانون بودجه سال جاری « پاداش پایان خدمت بازنشستگان با اولویت وزارت آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها و مؤسسات

آموزش عالی » می‌باشد.

برخی اقدامات ویژه در ذیل ردیف‌های هزینه‌ای وزارت آموزش و پرورش:

- توجه ویژه به «خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتر برخوردار» به منظور توسعه آموزش و پوشش افراد لازم‌التعلیم بازمانده از تحصیل در مناطق محروم (با استفاده از ظرفیت خالی مدارس دولتی و امکانات و ظرفیت‌های بالقوه مدارس غیردولتی) با افزایش پوشش دانش‌آموز از ۳۵۰ هزار نفر به حدود ۳۷۰ هزار نفر و تقویت اعتبارات مربوط از ۳،۰۰۰ میلیارد ریال اعتبار مصوب سال جاری با ۲۱ درصد رشد به ۳،۶۳۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸
- تقویت اعتبارات فعالیت « کمک به ارتقای شاخص‌های آموزشی و پرورشی استانهای محروم » از حدود ۶۶۱ میلیارد ریال سال جاری به بیش از ۷۱۴ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۸ با هدف پوشش افراد لازم‌التعلیم بازمانده از تحصیل در آموزش پایه (ابتدایی و متوسطه اول)، ضمن افزایش تعداد استانهای با عملکرد شاخص‌های آموزشی و پرورشی کمتر از میانگین کشوری از ۴ استان سیستان و بلوچستان، هرمزگان، جنوب کرمان و آذربایجان غربی به ۸ استان (اضافه شدن استان‌های لرستان، خراسان شمالی، خوزستان، ایلام) و افزایش پوشش لازم‌التعلیمان بازمانده از تحصیل از ۱۱۰ هزار نفر به بیش از ۱۱۹ هزار نفر
- استمرار فعالیت مربوط به ارائه خدمات توانمندسازی و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی به دانش‌آموزان در معرض خطر و اجرای نظام مراقبت اجتماعی دانش‌آموزان با پوشش جامعه هدف از ۲،۶۵۰ هزار نفر دانش‌آموز به ۳،۳۵۰ هزار نفر دانش‌آموز و افزایش اعتبار مربوط از حدود ۱،۰۷۳ میلیارد ریال سال جاری به بیش از ۱،۴۲۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

- تقویت اعتبارات مربوط به سرانه مدارس دولتی با رشدی بالغ بر ۱۰ درصد از ۳,۱۶۸ میلیارد ریال سال جاری به ۳,۴۹۳ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و با وجود افزایش از بیش از ۱۸۶ هزار نفری تعداد دانش‌آموزان تحت پوشش، افزایش میانگین سرانه دانش‌آموزی از ۲۷,۶۰۰ تومان به حدود ۳۰ هزار تومان
- استمرار توزیع کتب درسی نیم‌بها و رایگان برای سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ در استانهای محروم با اختصاص بالغ بر ۴۲۸ میلیارد ریال اعتبار برای حدود ۲,۱۵۹ هزار نفر دانش‌آموز
- توجه ویژه به تغذیه تعداد ۳۶۱ هزار نفر دانش‌آموز شبانه‌روزی، ایاب و ذهاب حدود ۱,۲۰۵ هزار نفر دانش‌آموز مناطق محروم و روستایی و عشایری و استثنایی و سایر حمایت‌های رفاهی (بسته نوشت افزار و ...) برای ۲۷۴ هزار نفر دانش‌آموز در قالب « طرح جامع حمایت و ارتقاء پوشش تحصیلی مناطق محروم » با اختصاص مبلغ ۵,۳۰۰ میلیارد ریال اعتبار در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

۹) تحلیل شاخص‌های مالی بخش

۹-۱) سهم اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی از بودجه هزینه‌ای دولت

در سال جاری، بودجه هزینه‌ای دولت از محل درآمد عمومی و اختصاصی بالغ بر ۳,۳۷۱ هزار میلیارد ریال است که حدود ۳۸۷ هزار میلیارد ریال و به عبارتی ۱۱/۵ درصد آن، به دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی اختصاص دارد. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، بودجه هزینه‌ای دولت با رشد ۱۲/۱ درصدی به رقم ۳,۷۸۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. حدود ۴۸۷,۳۰۴ میلیارد ریال آن مربوط به بخش آموزش و پرورش عمومی بوده که حدود ۱۳ درصد از اعتبارات هزینه‌ای دولت را شامل می‌شود. پیشی گرفتن رشد اعتبارات بخش از رشد بودجه هزینه‌ای دولت و افزایش سهم بخش از بودجه هزینه‌ای دولت از ۱۱/۵ درصد به حدود ۱۳ درصد، نشان از بهبود نسبی اعتبارات تخصیصی به بخش می‌باشد. قابل ذکر است صرف نظر از اعتبارات از محل ردیف‌های متفرقه و درآمد اختصاصی، افزایش اعتبارات هزینه‌ای دستگاه‌ها و ردیف‌های هزینه‌ای بخش از ۳۶۴,۳۵۲ میلیارد ریال سال جاری به ۴۶۰,۰۷۸ میلیارد ریال در سال آتی، دارای رشد حدود ۲۶/۴ درصدی توأم با افزایش سهم از بودجه هزینه‌ای از ۱۴/۳ درصد به بیش از ۱۶ درصد می‌باشد.

میلیون ریال

سهام اعتبارات هزینه‌ای بخش آموزش و پرورش عمومی از بودجه هزینه‌ای دولت در قانون بودجه ۱۳۹۷ و لایحه بودجه ۱۳۹۸

عنوان	مصوب ۱۳۹۷			لایحه بودجه ۱۳۹۸			
	هزینه عمومی	متفرقه	اختصاصی*	جمع کل	هزینه عمومی	متفرقه	اختصاصی*
بودجه هزینه‌ای دولت	۲,۵۴۰,۸۹۸,۳۰۶	۳۹۳,۰۴۹,۱۳۲	۴۳۷,۵۴۰,۰۳۷	۳,۳۷۱,۴۸۷,۴۷۵	۲,۸۵۷,۷۹۸,۶۷۹	۳۴۹,۱۱۰,۳۶۲	۵۷۳,۳۰۲,۲۹۹
آموزش و پرورش عمومی	۳۶۴,۳۵۲,۴۰۰	۲,۰۵۷,۱۰۰	۲۰,۲۵۵,۰۲۰	۳۸۶,۶۶۴,۵۲۰	۴۶۰,۰۷۷,۶۸۴	۲,۷۰۵,۴۰۰	۲۴,۵۲۰,۷۲۰
سهام آموزش و پرورش عمومی از بودجه هزینه‌ای دولت	۱۴,۳	۰,۵	۴,۶	۱۱,۵	۱۶,۱	۰,۸	۴,۳

*شامل ملی و استانی

۹-۲) سهم اعتبارات هزینه‌ای بخش از فصول امور ده‌گانه

در سال ۱۳۹۷ کل مبلغ ۳۶۴،۳۵۲ میلیارد ریال اعتبار بخش با توجه به ماهیت فعالیت از محل مبلغ ۱،۱۶۹،۲۶۷ میلیارد ریال اعتبارات فصول آموزش و پرورش عمومی، آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی، آموزش عالی، پژوهش‌های پایه، پژوهش‌های توسعه‌ای، تحقیق و توسعه در امور آموزش و پژوهش، اداره عمومی، حمایتی و توانبخشی از فصول ذیل امور ده‌گانه تأمین شده است که بیشترین سهم اعتباری به ترتیب به مبلغ ۳۳۲،۸۷۷ میلیارد ریال (۹۱/۴ درصد) از فصل آموزش و پرورش عمومی و رقم ۲۹،۹۷۵ میلیارد ریال (۸/۳ درصد) از فصل آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، اعتبارات فصول مذکور با ۲۵/۳ درصد رشد، به رقم ۱،۴۶۵،۲۵۷ میلیارد ریال افزایش یافته است و به موازات آن، اعتبارات بخش نیز اما با نرخ رشدی بالاتر (۲۶/۳ درصد) به مبلغ ۴۶۰،۰۷۸ میلیارد ریال افزایش یافته که این امر موجب افزایش نسبی سهم بخش از فصول مذکور از ۳۱/۲ درصد به ۳۱/۴ درصد شده است. قابل ذکر است کل اعتبار فصل آموزش و پرورش عمومی با توجه به ماهیت، به بخش آموزش و پرورش عمومی اختصاص دارد.

اعتبارات بخش آموزش و پرورش عمومی از فصول امور ده‌گانه در سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه ۱۳۹۸ میلیون ریال

عنوان فصل	اعتبار مصوب ۱۳۹۷		سهم از فصول (درصد)	لایحه بودجه ۱۳۹۸		سهم از فصول (درصد)
	بخش	فصول		بخش	فصول	
آموزش و پرورش عمومی (۱۸۰۱)	۳۳۲،۸۷۷،۱۷۶	۳۳۲،۹۹۸،۲۲۸	۱۰۰،۰	۴۲۱،۰۹۰،۲۶۶	۴۲۱،۲۳۳،۴۰۱	۱۰۰،۰
آموزش فنی و حرفه‌ای و مهارت‌آموزی (۱۸۰۲)	۲۹،۹۷۵،۱۸۶	۴۵،۸۶۸،۴۶۰	۶۵،۴	۳۷،۴۹۴،۸۴۷	۵۶،۰۴۲،۵۵۹	۶۶،۹
اداره عمومی (۱۰۰۲)	۲۹،۰۰۰	۳۱،۳۰۸،۳۷۷	۰،۱	۳۱،۱۰۰	۳۶،۴۸۲،۵۹۵	۰،۱
حمایتی (۱۹۰۳)	۳۰۰،۰۰۰	۵۸۱،۰۷۸،۹۹۲	۰،۱	۳۳۰،۰۰۰	۷۴۸،۳۲۳،۲۷۳	۰،۰
توانبخشی (۱۹۰۴)	۵۵،۹۰۸	۱۴،۴۵۵،۷۴۸	۰،۴	۵۷،۰۰۰	۱۵،۴۶۴،۷۲۵	۰،۴
جمع کل*	۳۶۴،۳۵۲،۴۰۰	۱،۱۶۹،۲۶۷،۴۵۷	۳۱،۲	۴۶۰،۰۷۷،۶۸۴	۱،۴۶۵،۲۵۶،۶۵۱	۳۱،۴

* بدون احتساب ردیف متفرقه و درآمد اختصاصی

۱۰) تحلیل اعتبارات تملک دارایی مالی بخش

به استناد «قانون خرید و تملک اماکن آموزشی استیجاری» مصوب سال ۱۳۷۰ مجلس شورای اسلامی، وزارت آموزش و پرورش مجاز گردید با استفاده از تسهیلات اعتباری سیستم بانکی در قالب قرارداد اجاره به شرط تملیک، کلیه واحدهای آموزشی و پرورشی و اداری و استیجاری مورد نیاز خود را پس از توافق با مالکان آنها خریداری نماید. براساس قانون مذکور، املاک مورد نظر پس از مدت حداکثر ۱۵ سال به وزارت آموزش و پرورش واگذار شده و دولت بازپرداخت دیون را تضمین می‌نماید. لازم به ذکر است تا پایان سال ۱۳۸۱، تعداد ۴۱۵ ملک به ارزش ۲۳۳ میلیارد ریال خریداری گردید. از ابتدای سال ۱۳۸۲ به بعد، خرید املاک موضوع قانون مذکور متوقف گردیده و اعتبار منظور شده در قانون بودجه صرفاً جهت بازپرداخت اقساط خریداری شده موجود و مطالبات مربوط به جریمه دیرکرد اقساط وام، اختصاص یافته است. در سال جاری اعتبار مصوب با ماهیت تملک دارایی مالی به میزان ۶۰ میلیارد ریال بوده که به همین میزان نیز برای سال ۱۳۹۸، در لایحه بودجه پیش‌بینی شده است.

اعتبارات تملک دارایی‌های مالی بخش آموزش و پرورش عمومی در سال ۱۳۹۷ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ میلیون ریال

جدول	عنوان ردیف	مصوب ۱۳۹۷		لایحه بودجه ۱۳۹۸	
		ردیف / بند	اعتبار (میلیون ریال)	ردیف / بند	اعتبار (میلیون ریال)
۸	وزارت آموزش و پرورش - بازپرداخت و پیش پرداخت اقساط اماکن آموزشی استیجاری خریداری شده	۱۰۴۰۰۰-۲	۶۰,۰۰۰	۱۰۴۰۰۰-۲	۶۰,۰۰۰

۱۱) تحلیل وضعیت درآمدی دستگاه‌های اجرایی بخش

درآمدهای بخش که مبنای وصول آنها به استناد مجوز قانونی است بطور عمده شامل درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی، خدمات بهداشتی-درمانی، هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای، مراکز آموزشی-رفاهی، فروش ماشین‌آلات و تجهیزات و ... است که به استناد قانون و با توجه به ماهیت منشأ اخذ درآمد، صرف فعالیت‌های جاری و تعمیر و تجهیز فضاهای آموزشی و پرورشی می‌شود. بخش آموزش و پرورش عمومی دارای (۲۰) ردیف درآمدی مرتبط با هشت دستگاه از دستگاه‌های ذیل آن می‌باشد که تعداد (۱۸) ردیف آن ماهیت اختصاصی داشته و صرفاً ردیف درآمدی (۲۱۰۲۰۱) با عنوان «منابع حاصل از فروش ساختمانها و تأسیسات دولتی» در ذیل وزارت آموزش و پرورش و ردیف (۱۴۰۲۰۳) با عنوان «درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش

کتاب و نشریات و واگذاری آنها» در ذیل سازمان آموزش و پرورش استثنایی دارای ماهیت عمومی است. وزارت آموزش و پرورش با (۹) ردیف، دارای بیشترین تعداد ردیف درآمدی است که به استناد بند (ب) تبصره (۹) قانون بودجه سال جاری، تعداد (۸) ردیف درآمدی آن ماهیت اختصاصی دارد.

در سال جاری میزان درآمد مصوب بخش، به میزان ۲۰،۱۱۲ میلیارد ریال بوده که وزارت آموزش و پرورش مبلغ ۱۸،۱۸،۲۶۰ میلیارد ریال (۹۱ درصد) ذیل آن، دارای بیشترین سهم می‌باشد. مبلغ ۱۲،۸۵۰ میلیارد ریال (حدود ۶۴ درصد) از کل درآمدهای بخش، استانی است که تماماً مربوط به ردیف‌های درآمدی ذیل وزارت آموزش و پرورش (ادارات کل آموزش و پرورش استان‌ها) است و به عبارتی حدود ۷۰ درصد از درآمدهای وزارت مذکور را شامل می‌شود. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، درآمدهای بخش با حدود ۲۱ درصد رشد به رقم ۲۴،۵۲۱ میلیارد ریال افزایش یافته است. درآمدهای وزارت آموزش و پرورش با حدود ۱۹ درصد افزایش، به رقم ۲۱،۸۱۷ میلیارد ریال رسیده است که عمده افزایش آن از محل درآمدهای استانی با حدود ۲۴ درصد رشد از ۱۲،۸۵۰ میلیارد ریال به ۱۵،۹۰۷ میلیارد ریال می‌باشد.

لایحه بودجه ۱۳۹۸			مصوب ۱۳۹۷			عنوان ردیف درآمدی	کد ردیف درآمدی	عنوان دستگاه	کد دستگاه تابعه	کد دستگاه اصلی
جمع	استانی	ملی	جمع	استانی	ملی					
۲,۱۷۰,۰۰۰	۲,۱۵۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۱,۴۷۰,۰۰۰	۱,۴۵۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمانها و اراضی (از جمله امکانات، اماکن و فضاهای آموزشی، فرهنگی، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرائی)	۱۳۰۳۰۱	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰
۲,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	-	۱,۸۵۰,۰۰۰	۱,۸۵۰,۰۰۰	-	درآمد حاصل از خدمات بهداشتی - درمانی	۱۴۰۱۰۴	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰
۵۱۲,۰۰۰	۵۱۲,۰۰۰	-	۴۵۰,۰۰۰	۴۵۰,۰۰۰	-	درآمد حاصل از هنرستانهای فنی و حرفه‌ای؟	۱۴۰۱۱۷	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰
۲,۲۵۰,۰۰۰	۲,۲۵۰,۰۰۰	-	۲,۱۰۰,۰۰۰	۲,۱۰۰,۰۰۰	-	درآمد حاصل از مواد ۱۳، ۱۶ و ۱۸ قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش	۱۴۰۱۱۸	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰
۳,۸۰۰,۰۰۰	۳,۸۰۰,۰۰۰	-	۲,۸۵۰,۰۰۰	۲,۸۵۰,۰۰۰	-	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	۱۴۰۱۴۵	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰

لایحه بودجه ۱۳۹۸			مصوب ۱۳۹۷			عنوان ردیف درآمدي	کد ردیف درآمدي	عنوان دستگاه	کد دستگاه تابعه	کد دستگاه اصلي
جمع	استاني	ملی	جمع	استاني	ملی					
۳,۶۵۰,۰۰۰	۲,۶۵۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۳,۵۰۰,۰۰۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	درآمد حاصل از سایر خدمات آموزشی (اخذ هزینه‌های ثبت نام در سامانه‌های مختلف)	۱۴۰۱۵۹	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰
۵,۱۱۰,۰۰۰	۱,۶۶۰,۰۰۰	۳,۴۵۰,۰۰۰	۴,۷۰۰,۰۰۰	۱,۳۵۰,۰۰۰	۳,۳۵۰,۰۰۰	درآمدهای متفرقه	۱۵۰۱۰۱	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰
۱,۴۰۰,۰۰۰	-	۱,۴۰۰,۰۰۰	۱,۱۰۰,۰۰۰	-	۱,۱۰۰,۰۰۰	منابع حاصل از فروش ساختمانها و تأسیسات دولتي *	۲۱۰۲۰۱	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰
۴۲۵,۰۰۰	۳۸۵,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۳۴۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	منابع حاصل از فروش ماشین آلات و تجهیزات دستگاههای دولتي	۲۱۰۲۰۳	وزارت آموزش و پرورش	۱۲۷۵۰۰	۱۲۷۵۰۰
۵۰,۰۰۰	-	۵۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی	۱۲۷۵۰۴	۱۲۷۵۰۴
۳۰۰,۰۰۰	-	۳۰۰,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	-	۱۱۰,۰۰۰	درآمد حاصل از چاپ، توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها	۱۴۰۲۰۳	سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی	۱۲۷۵۰۴	۱۲۷۵۰۴

لایحه بودجه ۱۳۹۸			مصوب ۱۳۹۷			عنوان ردیف درآمدي	کد ردیف درآمدي	عنوان دستگاه	کد دستگاه تابعه	کد دستگاه اصلي
جمع	استاني	ملی	جمع	استاني	ملی					
۲۴۵,۰۰۰	-	۲۴۵,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	-	۱۸۰,۰۰۰	درآمدهای متفرقه	۱۶۰۱۰۱	سازمان مدارس غیر دولتی و توسعه مشارکت‌های مردمی	۱۲۷۵۱۲	۱۲۷۵۱۲
-	-	-	۱۱,۵۲۰	۹,۷۲۰	۱,۸۰۰	درآمدهای حاصل از اجاره ساختمانها و اراضی (از جمله امکانات ، اماکن و فضاهای آموزشی ، فرهنگی ، هنری و ورزشی کلیه دستگاه‌های اجرائی)	۱۳۰۳۰۱	سازمان نوسازی ، توسعه و تجهیز مدارس کشور	۱۲۷۶۰۰	۱۲۷۶۰۰
۱۰۰,۰۰۰	-	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	-	۱۰۰,۰۰۰	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	دانشگاه فرهنگیان	۱۲۷۷۵۰	۱۲۷۷۵۰
۱,۵۰۰,۰۰۰	-	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	-	۱,۰۰۰,۰۰۰	درآمد حاصل از فروش سایر خدمات	۱۴۰۱۲۰	دانشگاه فرهنگیان	۱۲۷۷۵۰	۱۲۷۷۵۰
۴۵۰,۰۰۰	-	۴۵۰,۰۰۰	۴۰۵,۰۰۰	-	۴۰۵,۰۰۰	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۲۷۸۰۰	۱۲۷۸۰۰

لایحه بودجه ۱۳۹۸			مصوب ۱۳۹۷			عنوان ردیف درآمدی	کد ردیف درآمدی	عنوان دستگاه	کد دستگاه تابعه	کد دستگاه اصلی
جمع	استانی	ملی	جمع	استانی	ملی					
۲۰,۴۰۰	-	۲۰,۴۰۰	۲۰,۴۰۰	-	۲۰,۴۰۰	درآمد حاصل از مراکز آموزشی - رفاهی	۱۴۰۱۴۵	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۲۷۸۰۰	۱۲۷۸۰۰
۱,۳۲۰	-	۱,۳۲۰	۱,۱۰۰	-	۱,۱۰۰	درآمد حاصل از چاپ ، توزیع و فروش کتب و نشریات و واگذاری آنها *	۱۴۰۲۰۳	سازمان آموزش و پرورش استثنایی	۱۲۷۸۰۰	۱۲۷۸۰۰
۱,۵۰۰	-	۱,۵۰۰	۱,۵۰۰	-	۱,۵۰۰	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۴۰۱۰۷	پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش	۱۲۷۸۵۰	۱۲۷۵۰۴
۳۵,۵۰۰	-	۳۵,۵۰۰	۳۵,۵۰۰	-	۳۵,۵۰۰	درآمد حاصل از خدمات نهضت سوادآموزی شامل کمکهای بین المللی ، اجاره ساختمانها و سایر خدمات آموزشی، پرورشی ، رایانه‌ای و فروش نشریات	۱۴۰۱۵۶	نهضت سوادآموزی	۱۲۸۰۰۰	۱۲۸۰۰۰
۲۴,۵۲۰,۷۲۰	۱۸,۹۰۷,۰۰۰	۸,۶۱۳,۷۲۰	۲۰,۲۵۵,۰۲۰	۱۲,۸۵۹,۷۲۰	۷,۳۹۵,۳۰۰	جمع				

* درآمد عمومی

۱۲) تحلیل وضعیت بخش در مقایسه با کشورهای منتخب و شاخص‌های بین‌المللی

بررسی جایگاه ایران از لحاظ کم و کیف فعالیت‌های آموزشی و پرورشی در بین کشورهای منتخب منطقه آسیای غربی از طریق مقایسه متغیرها و شاخص‌های آموزشی قابل استناد امکان‌پذیر خواهد بود که در این زمینه به دلیل کامل نبودن داده‌ها و اطلاعات اکثر کشورهای منطقه، صرفاً به بررسی و تحلیل برخی از شاخص‌های مهم بسنده شده است. داده‌ها از جدیدترین گزارش مؤسسه آماری یونسکو (سال ۲۰۱۵) استخراج شده است.

نرخ ثبت‌نام ناخالص دوره ابتدایی

در بررسی و مقایسه شاخص نرخ ثبت‌نام ناخالص دوره ابتدایی بین ۱۷ کشور آسیای غربی، کشور ایران با نرخ ۹۹/۱۷ درصد، جایگاه اول را در این زمینه کسب کرده است.

• نرخ ثبت‌نام ناخالص دوره متوسطه اول

در دوره متوسطه اول، ایران بعد از کشور تاجیکستان با نرخ ثبت‌نام ناخالص ۹۰/۹۷ درصد، رتبه دوم را در بین کشورهای منتخب داراست، در این دوره نرخ ثبت‌نام دختران ۹۱/۶۱ و نرخ ثبت‌نام پسران ۹۰/۲۷ درصد است. بالا بودن نرخ ثبت‌نام دختران نسبت به پسران حاکی از برنامه‌ریزی هدفمند مسئولان آموزشی در جهت تحقق عدالت در دسترسی به آموزش و حرکت به سمت کاهش نابرابری‌های جنسیتی با توجه خاص به مناطق محروم و روستایی است

• نرخ ثبت‌نام ناخالص دوره متوسطه دوم

در دوره متوسطه دوم، ایران با نرخ ثبت‌نام ناخالص ۷۲/۷ درصد، رتبه هشتم را در میان کشورهای منتخب به خود اختصاص داده است، در این دوره تحصیلی نرخ ثبت‌نام ناخالص پسران ۷۲/۸۳ درصد و نرخ ثبت نام ناخالص دختران ۷۲/۷۵ درصد می‌باشد.

پوشش تحصیلی در این دوره تحصیلی ناشی از عوامل مختلفی همچون شرایط اقتصادی و ضرورت اشتغال به کار، عوامل فرهنگی (عدم تمایل به اشتغال به تحصیل دختران و یا ازدواج زودهنگام آنان، عدم سهولت در دسترسی به آموزش و ...)، کمتر از سایر دوره‌های تحصیلی است.

• نسبت دانش‌آموز به معلم

پایین بودن این شاخص نسبت به استاندارد آن از یک طرف نشان‌دهنده افزایش دسترسی دانش‌آموز به معلم به عنوان یک منبع مهم آموزشی است که در کنار سایر عوامل آموزشی، می‌تواند در بلندمدت بهبود کیفیت

آموزشی و ارتقای کارایی نظام آموزشی را به دنبال داشته باشد و از طرف دیگر نشانه‌ای بر اتلاف منابع است که دلیل عمده آن پراکندگی جمعیت لازم‌التعلیم در اقصی نقاط کشور و الزام دولت به پوشش کامل آنهاست. در سال مورد نظر، در دوره ابتدایی نسبت دانش‌آموز به معلم معادل ۲۶/۷۷ نفر بوده که در بین ۱۰ کشور، در رتبه هشتم قرار دارد. کشور قطر با ۱۱/۶۳ نفر در رتبه نخست و کشور پاکستان با ۴۶/۳۴ نفر در جایگاه آخر قرار دارد. در دوره متوسطه اول این نسبت برابر ۱۵/۸ نفر است که در بین ۷ کشور جایگاه سوم را داراست و در دوره متوسطه دوم این نسبت به ۱۷/۸ رسیده است. در این دوره تحصیلی نیز، ایران رتبه چهارم را در بین ۶ کشور به خود اختصاص داده است.

شاخص‌های آموزشی کشورهای آسیای غربی در سال ۲۰۱۵ میلادی

کشور	نرخ ثبت‌نام ناخالص			نسبت دانش‌آموز به معلم	
	دوره ابتدایی	دوره متوسطه اول	دوره متوسطه دوم	دوره ابتدایی	دوره متوسطه اول
افغانستان	-	۵۰,۳۲	۴۸,۸۸	۴۴,۳۳	۴۳,۹
ارمنستان	۹۶,۰۷	-	-	-	-
آذربایجان	۹۴,۱۴	۸۳,۴	-	۱۳,۵	-
بحرین	۹۶,۴۳	۸۹,۴۴	۹۱,۰۷	۱۱,۷۳	۱۰,۷۳
ایران	۹۹,۱۷	۹۰,۹۱	۷۲,۷	۲۶,۷۷	۱۵,۸
قزاقستان	۸۶,۳۳	۸۸,۴۷	۹۸,۱	۱۶,۲	-
قرقیزستان	۸۹,۳۲	۸۷,۳۶	۸۱,۳۹	-	-
لبنان	۸۱,۷۷	-	-	-	-
عمان	۹۴,۵۳	۸۵,۹۵	۹۴,۳۳	-	-
پاکستان	۷۳,۸۵	۵۳,۱۴	۴۳,۹۶	۴۶,۳۴	۱۷,۲۹
فلسطین	۹۰,۱۸	۸۵,۰۹	۸۰,۹۵	۲۴	۲۱,۳
قطر	۹۲,۱۱	۷۹,۲۲	۷۷,۹۴	۱۱,۶۳	۱۱,۳۷
تاجیکستان	۹۷,۳۳	۹۶,۷۳	-	۲۲,۲۹	-
ترکیه	۹۴,۱۴	۸۷,۰۶	۸۶,۳۲	-	-
امارات	۹۳,۳۸	۷۹,۷	-	۲۳,۶۲	۱۶,۵۵

مأخذ: مؤسسه آماری یونسکو

• سهم هزینه‌های آموزش از تولید ناخالص داخلی و بودجه عمومی دولت

هدف از بررسی شاخص تولید ناخالص داخلی و بودجه عمومی دولت، آگاهی از اهمیت و جایگاه آموزش در کشورها و میزان ارزشی است که مقامات دولتی از طریق سرمایه‌گذاری بخشی از ثروت ملی کشور در امر توسعه منابع انسانی، به آموزش می‌دهند.

✓ در سال ۲۰۱۷ و در بین تعداد ۷ کشور آسیای غربی، سهم آموزش در ایران از تولید ناخالص داخلی ۳/۳۷ درصد می‌باشد که نسبت به سهم ۲/۹۵ درصدی سال ۲۰۱۴، افزایش یافته است. البته در بین تعداد ۷ کشور منتخب، ایران در رتبه سوم قرار دارد.

✓ سهم هزینه‌های آموزش از بودجه دولت در سال ۲۰۱۶ در ایران معادل ۱۹/۳۰ درصد بوده که نسبت به سهم ۱۹/۶۶ درصدی سال ۲۰۱۴، کمی کاهش یافته است، اما همچنان در رتبه اول در بین تعداد ۷ کشورهای منتخب قرار دارد.

شاخص‌های مالی کشورهای آسیای غربی در سالهای ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ میلادی

کشور	سهم آموزش از تولید ناخالص داخلی (سال ۲۰۱۶)	سهم آموزش از بودجه عمومی دولت (سال ۲۰۱۷)
افغانستان	۴،۲۱	۱۶،۲۱
ارمنستان	۲،۷۶	۱۰،۲۰
آذربایجان	۲،۹۰	۸،۲۰
بحرین	۲،۶۷	۷،۵۰
ایران	۳،۳۷	۱۹،۳۰
قرقیزستان	۶،۵۹	۱۷،۴۵
پاکستان	۲،۴۹	۱۲،۶۰

مأخذ: مؤسسه آماری یونسکو

۱۳ نقش بخش خصوصی در فعالیتهای بخش و واگذاری تولید و خدمات بخش به

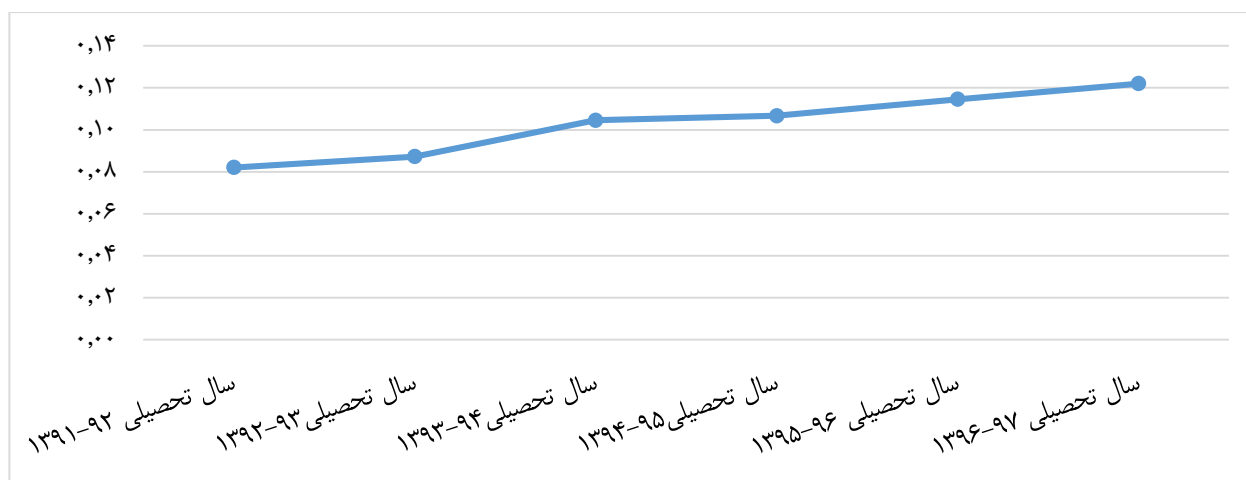
بخش غیر دولتی

۱۳-۱ مدارس غیر دولتی

رشد روزافزون جمعیت و تقاضای فرآیندهای آموزش و ارتقای کیفیت آن از یک طرف و محدودیت منابع مالی دولتی از طرف دیگر منجر به عدم تعادل میان ظرفیت آموزش و پرورش در مقابل انتظارات متعدد و

متنوع جامعه شده و ضرورت مشارکت مردم و ارائه خدمات توسط بخش غیردولتی را دوچندان نموده است. نمود بارز مشارکت بخش غیردولتی در فعالیتهای آموزشی و پرورشی، فعالیت مدارس غیردولتی است که در حال حاضر در حدود ۱۶ هزار واحد آموزشی با تعداد ۹۶ هزار کلاس درس، حدود ۱،۶۱۹ هزار نفر دانش آموز دوره‌های تحصیلی مختلف در سراسر کشور را تحت پوشش دارد که سهمی معادل ۱۲/۲ درصد از کل دانش‌آموزان می‌باشد. از نتایج مطلوب توسعه مدارس غیردولتی و افزایش مشارکت مردم در تأمین هزینه‌های آموزشی، آزاد شدن منابع محدود جهت توسعه کمی و افزایش دسترسی به آموزش در مناطق محروم و کمتر برخوردار و در نهایت ارتقای کیفیت آموزشی و پرورشی است. در همین ارتباط و به منظور تقویت انگیزه در توسعه اینگونه مدارس و حمایت از مؤسسان مدارس غیر دولتی با اولویت مناطق محروم در قانون بودجه سال جاری و به استناد ماده (۱۳) «قانون تأسیس و اداره مدارس و مراکز آموزش و پرورش غیردولتی»، ردیف هزینه‌ای «سازمان مدارس غیر دولتی و توسعه مشارکتهای مردمی - کمک به صندوق حمایت از توسعه مدارس غیردولتی» با مبلغ ۳۰۰ میلیارد ریال ایجاد شده است و برای لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ نیز رقم اعتباری مذکور، پیش‌بینی گردیده است. نمودار زیر روند افزایش دانش‌آموزان غیر دولتی و افزایش سهم این گروه از کل دانش‌آموزان از ۸/۲ درصد در سال تحصیلی ۹۲ - ۱۳۹۱ به ۱۲/۲ درصد در سال تحصیلی ۹۷ - ۱۳۹۶ را نشان می‌دهد.

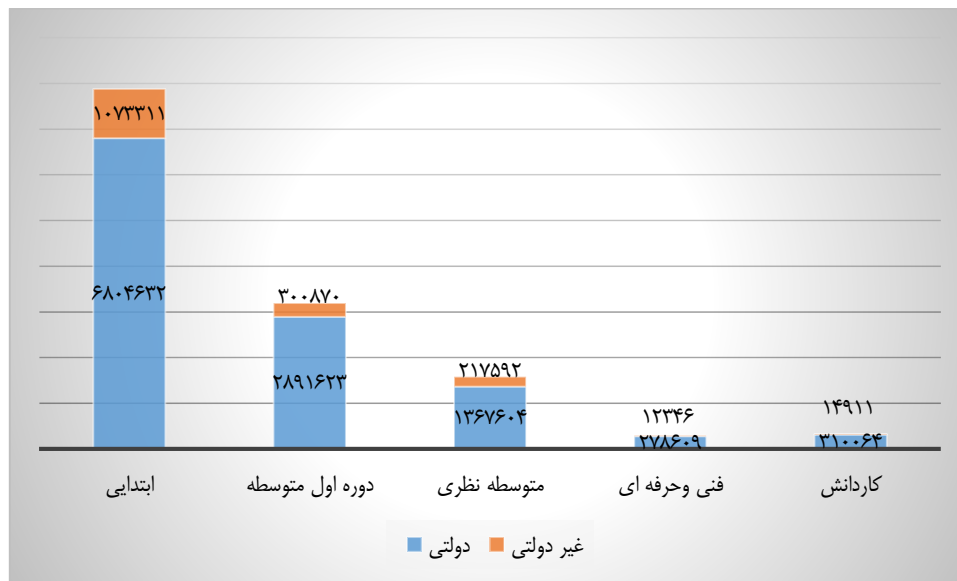
روند افزایشی سهم دانش‌آموزان غیر دولتی از کل دانش‌آموزان طی سالهای ۹۷-۱۳۹۱

مأخذ: سالنامه آماری آموزش و پرورش

میزان اقبال بخش غیردولتی به مشارکت در امر آموزش، در دوره‌های ابتدایی و متوسطه نظری بیش از دوره متوسطه اول بوده و در دوره‌های متوسطه فنی و حرفه‌ای و کارو دانش، کمترین می‌باشد.

تعداد دانش‌آموزان دولتی و غیردولتی در هر دوره تحصیلی در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

مأخذ: سالنامه آماری آموزش و پرورش

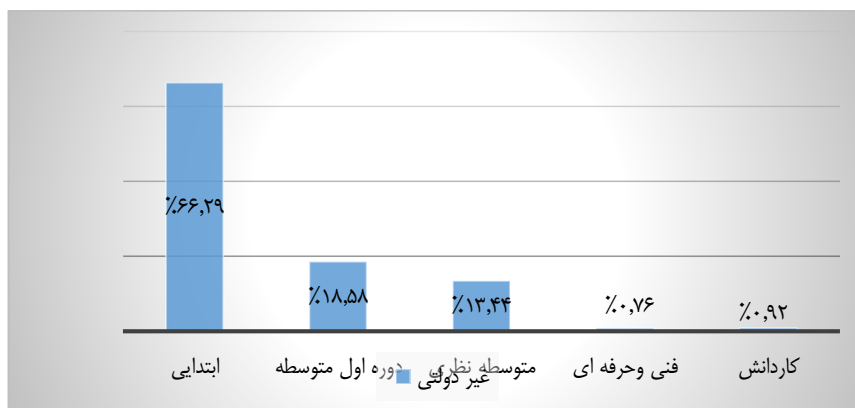
سهم مشارکت بخش غیردولتی در دوره‌های تحصیلی مختلف در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶

مأخذ: سالنامه آماری آموزش و پرورش

در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶، از تعداد ۱،۶۱۹ هزار نفر دانش‌آموز غیردولتی، تعداد ۱،۰۷۳ نفر (۶۶/۳ درصد) در دوره ابتدایی، تعداد ۳۰۱ هزار نفر (۱۸/۶ درصد) در دوره متوسطه اول، تعداد ۲۱۸ هزار نفر (۱۳/۴ درصد) در دوره متوسطه دوم، تعداد ۱۲ هزار نفر (۰/۸ درصد) در دوره متوسطه فنی و حرفه‌ای و تعداد ۱۵ هزار نفر (۰/۹ درصد) در دوره متوسطه کار و دانش مشغول به تحصیل می‌باشند.

توزیع دانش آموزان غیردولتی در دوره‌های تحصیلی مختلف

مأخذ: سالنامه آماری آموزش و پرورش

۱۳-۲) خرید خدمات آموزشی

وزارت آموزش و پرورش با توجه به اسناد بالادستی از جمله مواد (۱۳) و (۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری، ماده (۴۱) قانون الحاق برخی از مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) و نیز تبصره‌های قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴؛ از سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳، از دو طریق خرید خدمت از بخش تعاونی و خصوصی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی و نیز مشارکت با بخش تعاونی و خصوصی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی از طریق اجاره، واگذاری امکانات و تجهیزات و منابع فیزیکی، اقدام به خرید خدمات آموزشی نموده است. از مزایای اجرای طرح می‌توان به مواردی از قبیل کاهش تصدی‌گری و بار مالی دولت، استفاده از امکانات و فضاهای بلااستفاده آموزش و پرورش در بخش دولتی، خدمات‌رسانی به روستاها، مناطق صعب‌العبور و مناطق حاشیه شهرها، ایجاد عدالت آموزشی و توسعه متوازن و خدمات‌رسانی آموزشی، کاهش مدارس دو شیفت و چند پایه در مناطق کم‌برخوردار اشاره نمود.

تعداد دانش آموزان مشمول طرح خرید خدمات آموزشی در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ حدود ۲۳۹ هزار نفر بوده که این رقم در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ با رشد ۳۳ درصدی، به بیش از ۳۱۹ هزار نفر رسیده است که استان‌های سیستان و بلوچستان، خراسان رضوی و اصفهان بیشترین سهم و استان‌های گیلان، کرمانشاه و فارس کمترین سهم را داشته‌اند. از این تعداد حدود ۹۵ درصد (۳۰۳۸۰۲ نفر) به صورت طرح مشارکت (استفاده از فضای مازاد مدارس) و ۵ درصد باقیمانده به صورت خرید خدمات جذب شده‌اند.

تعداد دانش‌آموزان مشمول طرح خرید خدمات آموزشی به تفکیک استان در سال

تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ نمودار اشکال دارد

عملکرد استان سیستان و بلوچستان در طرح خرید خدمات آموزشی نسبت به استان‌های دیگر قابل توجه بوده است، به نحوی که دامنه این طرح ۱۷ شهر و ۴۶ منطقه از این استان را تحت پوشش قرار داده است. بعد از استان سیستان و بلوچستان استان‌های خراسان رضوی و اصفهان در اجرای این طرح موفق بوده‌اند. استان‌های اردبیل، البرز، خوزستان پایین‌ترین رتبه را در این طرح داشته و با توجه به آمار کودکان بازمانده از تحصیل استان‌هایی چون خوزستان، هرمزگان می‌بایست به‌نحو مناسب‌تری از ظرفیت‌های این طرح جهت پوشش و جذب کودکان بازمانده از تحصیل استفاده نمایند.

در سال آتی، علاوه بر ابزار قانونی ماده (۴۱) قانون الحاق (۲)، هدف عملیاتی (۹) از سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر جلب مشارکت ارکان سهیم و مؤثر و بخش عمومی و غیردولتی در تعلیم و تربیت رسمی عمومی اشاره نموده است ضمن اینکه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، اجزای (۱) و (۳) بند (ب) تبصره (۲۱)، بر توسعه فعالیت خرید خدمات آموزشی تأکید شده است.

لازم به ذکر است به منظور توسعه آموزش و پوشش افراد لازم‌التعلیم بازمانده از تحصیل در مناطق محروم (با استفاده از ظرفیت خالی مدارس دولتی و امکانات و ظرفیت‌های بالقوه مدارس غیردولتی) و با توجه به دستاوردهای این طرح؛ ردیف هزینه‌ای «خرید خدمات آموزشی در مناطق کمتر برخوردار» در قانون بودجه ۱۳۹۷ کل کشور ذیل وزارت آموزش و پرورش با اعتبار ۳,۰۰۰ میلیارد ریال ایجاد گردید که در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ اعتبار ردیف مذکور با رشد نسبتاً چشمگیر ۲۱ درصد، به ۳,۶۳۰ میلیارد ریال افزایش یافته است.

۱۴) اولویت‌های اقدامات و عملیات در بخش

امروزه از دغدغه‌های اصلی برنامه‌ریزان کلان کشور؛ توسعه پایدار، کاهش فقر، کاهش مهاجرت بی‌رویه، اشتغال‌زایی و افزایش تولید ملی می‌باشد. یکی از کلیدی‌ترین راهکارهای پیش روی سیاست‌گذاران، تربیت نیروی کار ماهر و مولد است؛ نیروی کاری که بتواند نقش آفرینی مؤثری در تولید ملی و بازار کار داشته باشد.

از این رو، بایستی آموزش‌های ارائه شده در نظام آموزش و پرورش رسمی اعم از آموزش‌های ابتدایی و متوسطه با چهارچوب مهارتی و فنی و حرفه‌ای موجب توانمندسازی سرمایه‌های انسانی شده و امکان ثروت آفرینی و کارآفرینی متناسب با استعدادهای افراد و نیاز بازار کار را داشته باشد و در نتیجه به ثمر رسیدن این آموزش‌ها، کاهش فقر و افزایش اشتغال جوانان، همبستگی اجتماعی، بهره‌وری و رقابت‌پذیری؛ حاصل گردد.

براساس سیاست‌های ابلاغی دولت دوازدهم به وزارت آموزش و پرورش، با توجه به محدودیت منابع از یک طرف و وجود اسناد بالادستی همچون احکام برنامه ششم توسعه، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و ... از طرف دیگر و تکلیف وزارت آموزش و پرورش به تحت پوشش کامل قراردادان کلیه افراد لازم‌التعلیم در سراسر کشور؛ تعیین اهداف و اولویت‌ها ضروری و هموار مورد تأکید بوده است.

بنابر این ضروری است در راستای سیاست‌های ابلاغی برنامه ششم توسعه، راهکارهای اجرایی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و اقدامات اساسی قانون برنامه ششم توسعه کشور؛ موارد ذیل در قالب تدوین سند مدیریتی یکپارچه و با رویکرد تفکر سیستمی در قالب استقرار آمایش سرزمین در نظام آموزش و پرورش؛ مورد توجه جدی قرار گیرد:

- تأمین و بسط عدالت در برخورداری از فرصت‌های تعلیم و تربیت
- ارتقای کیفیت تعلیم و تربیت، بازنگری و بازمهندسی ساختارها، رویه‌ها و روش‌ها، ارتقای منزلت اجتماعی و جایگاه حرفه‌ای سرمایه
- بهبود و ارتقای شاخص‌های کمی و کیفی آموزش و پرورش
- انجام اقدامات لازم برای هزینه‌یابی فعالیت‌های اجرایی
- استقرار نظام بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد در راستای استقرار الگوی مدیریت و کنترل هزینه و نیز ارتقای بهره‌وری بودجه‌های دولتی آموزش و پرورش
- توجه بیشتر به مهارت‌آموزی دانش‌آموزان و توانمندسازی آنان برای ورود به بازار کار در آینده
- توجه به ارتقای توانمندی‌های اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان با توجه به آسیب‌های اجتماعی موجود
- بهبود برنامه‌های آموزشی برای افزایش توان خلاقیت دانش‌آموزان
- تقویت مبانی ارزش‌های دینی و اخلاقی دانش‌آموزان و مراقبت از سلامت روحی و اخلاقی مدرسه به‌ویژه در زمینه استفاده از فضای مجازی
- بهبود برنامه‌های آموزشی در جهت پاسخ‌دهی به تنوع دانش‌آموزان اعم از تنوع زبانی، جنسیتی و مکانی و افزایش توان خلاقیت، تفکر انتقادی و مهارت‌های نرم و کارآفرینی دانش‌آموزان
- استفاده از سازوکارهای مناسب برای نظام‌مند کردن و تقویت انگیزه هر چه بیشتر مشارکت‌های مردمی و بخش غیردولتی در امر آموزش و پرورش
- تهیه و تدوین برنامه جامع نیروی انسانی به منظور توزیع مناسب منابع انسانی در سطح کشور

- توانمندسازی و ارتقاء علمی و حرفه‌ای کارکنان به ویژه معلمان از طریق اجرای دوره‌های ضمن خدمت کوتاه‌مدت و بلندمدت